

Хэгъэгум и Лыхъужъхэм я Мафэ ипэгъокIэу...

Урысые Федерацием и Президент 2007-рэ илъэс-мэзэм и 28-м зыкIэтхэжыгъэ унашъом диштэу тыгъэгъазэм и 9-р хэгъэгум и Лыхъужъхэм я Мафэу тикъэралыгъо шыхагъэунафыкIы. Мыщ фэгъэхыгъэ Iофтхьабзэхэр шьолыыр зэфэ-шъхьафхэм ащызэхашх.

ШэкIогъум и 27-м кы-шегъэжыгъэу Мыекъуапэ игупчэ библиотечнэ системэ епхыгъэ кьутэмэ пстэ-уми кьэгъэлъэгъонхэр ащы-рекIокIых, «Хэгъэгум и Лыхъужъхэм яшIэжъ ивах-тэ» зыфиIорэ Iофтхьабзэр тикъэлэ шъхьалэ игурыт

еджапIэхэм ащызэхашх. ТичIыгу кьаухъумзэ лIы-гъэ зезыхьагъэхэм кьэбарэу апылтыр урокхэм, линейкхэм, класс сыхьатхэм кIэлэеджа-кIохэм кьашафалуатэ, патри-отическэ мэхъанэ зилэ Iоф-тхьабзэхэр афызэхашх. Джащ фэдэу ветеранхэр зыцагъэ-

тIылыгъэхэ кьэхалъэхэм ягъэкъэбзэн хэлэжъэнхэу волонтерхэм пшгъэрыл зыфагъэ-уцужыгъ. ЗэхэщакIохэм зэра-гъэнэфагъэмкIэ, мэхъанэшхо зилэ акциер республикэм икьуаджэхэм адэт культурэм иунэхэм ащыкIоцтых. Тыгъэ-гъазэм и 11-м культурэм и Унэу «Гигант» зыфиIоу Мые-кьуапэ дэтым марафоныр мэ-фэклI шIыкIэм тетэу шызэфашыжышх. Ащ хэлэжъэнэу фаехэр зэкIэ зэхэщакIохэм кьырагъэблагъэх.

(Тикорр.).

ЯлэжъапкIэ кыыхагъэхъошт

Бюджетым епхыгъэ IофышIэ-хэм тыгъэгъазэм и 1-м кыше-гъэжыгъэу чэзыу-чэзыоу ялэ-жъапкIэ кыыхагъэхъо. Апэрэ чэ-зыоу ащ кыыхиубытгъэштхэр гу-рыт еджапIэхэм якIэлэегъаджэ-хэр ары. Ахэм ялэжъапкIэ гу-рытымкIэ шьолыырым кьаша-ратырым нэсышт.

Ащ епхыгъэу IофышIэхэм япчъагъэ кыыцагъэкIэштмэ цыфхэр егупшысэх. Шьолыыр пстэуми ащ фэдэ шапхъэхэм алъынэсынхэу амал ялэштэ? Ольга Голодец а унашъор мы-рзуштэу кьафызэхифыгъ: «Лэ-жъапкIэм зэрэхагъэхъорэм пае бюджетым епхыгъэу Iоф зышIэ-хэрэм япчъагъэ, кIэлэегъаджэ-хэри кIэлэпIухэри мыхэм зэра-хэтхэу, кыыцагъэкIэнэу шытэп. Сыда пIомэ Урысыем кIэлэцIы-кIу пчъагъэу кыышыхъурэм илъэс кьэс хъхъо. Илъэс 12 зы-ныбжэу тыхэгъэгу непэ нэбгырэ миллионрэ мин 200-рэ шхэсумэ, 2011-рэ илъэсым сабий мил-лионрэ мин 726-рэ кьэхъугъ. Арышгъ, гурыт гъэсэныгъэ, джы-

ри еджапIэм мыкIохэрэм гъэсэ-ныгъэ языгъэгъотыхэрэм япчъа-гъэ кыыщыдгъагъэ хъуштэп». Бюджетым епхыгъэу Iоф зы-шIэхэрэм ялэжъапкIэ нахьыбэ дэдэу кызыхэхъоцтыр 2018-рэ илъэсым ехъулэу ары. Урысы-ем и Президент жьоныгъуакIэм кьыдигъэкIыгъэ унашъом джащ фэдэу кыыщелэ. А уахътэм ехъу-лэу врачхэм, апышгъэрэ еджапIэ-хэм якIэлэегъаджэхэм, япрофес-сорхэм, научнэ IофышIэхэм ялэ-жъапкIэ шьолыырым гурытым-кIэ кьашаратырым нахьы фэди-тIуэ нахь ин хъун фае. УблэпIэ, гурыт сэнэхъат гъэсэныгъэ язы-гъэгъотырэ кIэлэегъаджэхэм, культурэм ыльэныкыо Iоф шы-зышIэхэрэм, социальнэ IофышIэ-хэм, гурыт медицинэ IофышIэ-хэм ялэжъапкIэ коэффицентэу 0,8-м нагъэсын фае. ПэшIоры-гъэшъэу кьызэралытагъэмкIэ, бюджетым епхыгъэу Iоф зышIэ-хэрэм ялэжъапкIэ икьэлэтын 2018-рэ илъэсым нэс сомэ трил-лиони 4,9-рэ пэлухьацт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу шIуагъэ кьытэу егъэ-джэн Iофым зэрэпылтым, физическэ куль-турэмрэ спортыр хэхъоныгъэ ягъэшIы-гъэнымкIэ гъэхьагъэхэр зэриIэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **ХьадэгъэлIэ Хылым Аюбэ ыкIом**, АдыгэкалэIэ кIэлэцIыкIуэхэм гъэсэны-гъэ тедзэ языгъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «КIэлэцIыкIу-ныб-жыкIэ спорт еджапIэу А. А. Джамыр-

зэм ыцIэкIэ шытым» итренер-кIэлэегъаджэ.

Хабзэм игъэпытэнкIэ, цыфхэм яфиты-ныгъэхэмрэ яшъхьафитыныгъэрэ якъэухъу-мэнкIэ гъэхьагъэхэр зэриIэм ыкIи илъэсы-бэ хъугъэу гуетыныгъэ фырилэу Iоф зэри-шIэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэра-лыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фа-гъэшъошагъ **Шавлинская Татьяна Вик-тор ыпхъум**, Адыгэ РеспубликэмкIэ кьалэу Мыекъуапэ ихыкумэшIэ участкэу N 4-м изэгъэшIужыкIо хыкумашIэ.

«Адыгэ макъэм» иныбджэгъу лъапIэхэр!

Гъэзет кIэтхэгъур тыхынкIэ МЭФЭ 19 КЪЭНАГЪ!
ФэгъэкIотэныгъэ зилэ кIэтхапкIэу сомэ 318-рэ чапыч 53-р кIэтхэгъу уахътэр екIыфэ зэхьокIыныгъэ фэмышъоу кьэнэжы. Мы уасэр кызыфэгъужыгъэфедзэ кьэнэжэ мафэхэм лъапкIэ гъэ-зетыр кышгъутхыкIынэу тэгугъэ.

СОЦИАЛЬНЭ ЮФЫГЪОХЭР

Мазэ кьэс — сомэ минибл

Кыыхашт илъэсым джащ фэдиз мазэ кьэс араты-нэу рахъухъэ ныхъу ящэнэрэ сабыир кызыфэхъу-хэрэм. КIэлэцIыкIуэм ыныбжэ илъэсищым нэсыфэ ащ фэдэ ахъщэ Iэпылэгъу унагъом кылулIэнэу кы-дельтэ «Цыфхэм социальнэ Iэпылэгъу ягъэгъо-тыгъэныр» зыфиIорэ программэу 2013 — 2020-рэ илъэсхэм ателытагъэу Урысые Федерацием и Пра-вительствэ ыштагъэм. Джащ фэдэу а программэм ишIуагъэкIэ лэжъэпкIэ анахь макIэ зилэхэми со-циальнэ Iэпылэгъу арагъэгъотынэу ары.

Программэм унагъом, кIэ-лэцIыкIуэхэм социальнэ Iэпылэгъу кьэралыгъом зэраритышт амалхэм ахигъэхъоным мэхъанэшхо реты, ау джыри те-убытгъэ дэдэ зыхэмьлэ Iофы-гъохэу УФ-м и Правительст-вэ джэнджэш зыфериIэхэри ащ хэтых. Ахэм зыкIэ ащыц 2016-рэ илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ и 1-м ыуж ны (унэгъо) мылькур аратэу кьэгъэнэжы-гъэштмэ, хъауми шыгъэты-

жыгъэн фаемэ. Шъугу кьэд-гъэкIыжыны ны (унэгъо) мыль-кум итын епхыгъэ программэр 2016-рэ илъэсым нэс зэрэте-лытагъэр.

«Цыфхэм социальнэ Iэпы-лэгъу ягъэгъотыгъэныр» зы-фиIорэ программэу 2020-рэ илъэсым нэс Iоф зышIэнэу шы-тым сомэ триллион 42-м ехъу пэIуагъэхъанэу кьалытэ. А мылькур федеральнэ, чIыпIэ ыкIи социальнэ фонд зэфэ-

шъхьафхэм кьахагъэкIышт.

Пчъагъэхэм кьызэрагъэ-лъагъорэмкIэ, урыпсэунымкIэ анахь ахъщэ макIэу кьэралы-гъом шагъэнэфагъэм нэмысэу зиунагъо кыихъэу Урысыем исыр ащ шыпсэурэм ипроцент

13 фэдиз мэхъу. Мы зигугъу тшIырэ программэм ишIуа-гъэкIэ тхьамыкIэхэм япчъа-гъэ кыыщыкIэным, процен-ти 10,2-м ар нэсыным шэгугъых. Ащ иамал кьэзытышт-хэм ащыщых бюджетым епхы-

гъэу Iоф зышIэхэрэм ялэжъа-пкIэ хэгъэхъогъэныр, ящэнэ-рэ сабыим пае унагъом мазэ кьэс ахъщэ Iэпылэгъу етыгъэ-ныр. «Ар ятIонэрэ ны (унэгъо) мыльку пIоми хъушт», — хе-гъэунафыкIы IофшIэнымкIэ ыкIи цыфхэр социальнэу кьэухъумэгъэнхэмкIэ Урысые Федерацием иминистрэу Ма-ксим Топилиным.

Программэм кьызэрэщыхэ-гъэщыгъэмкIэ, гъот макIэ зи-лэхэм япроцент 20 нылэп со-циальнэ Iэпылэгъу мы лъэхъа-ным зэрагъэгъотын алъэкIы-рэр. 2020-рэ илъэсым нэс ахэм зэкIэми социальнэ Iэпылэгъур алъагъэлэсыным Правитель-ствэр шэгугъы. Ащ имызакъоу, унэ-интернатхэр, социальнэ учреждениехэр гъэцкIэжы-гъэнхэри а программэм кы-дельтитэх.

(Тикорр.).

ЯмэфэкI хагъэунэфыкIыгъ

Тыгъэгъазэм и 3-р юристхэм я Мафэу тикъэралыгъо щыхагъэунэфыкIыгъ. Мы мэфэкIым фэгъэхыгъагъ Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ и Министерствэ щыклогъэ пресс-зэIукIэр.

Мы аужырэ илъэххэм къаклоцI гъэ-

хъагъэу ашыгъэхэм, гумэкIыгъоу къэуцухэрэм министерствэм иправовой отдел ипашэу Сергей Радченкэр къатегушыIагъ.

— Тиотдел Иоф зишIэрэр мыгъэ илъэс 66-рэ хъугъэ. А уахтэм къы-кIоцI тиIофшIэн зэхьокIыныгъэхэр

фэхьугъэх, — къыIуагъ С. Радченкэм. — Урысые Федерацием и Президент иунашъокIэ юристхэм я Мафэ 2008-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу хагъэунэфыкIы. Ау ащ ыпэкIи юрист сэнэхъатыр шыIагъ.

Ащ къызэриIуагъэмкIэ, мы илъэсым имзэ 11-м къыкIоцI республикэм ишэпхъэ-правовой акт 14-мэ отделым иIофышIэхэр ахэплъагъэх, ззэгъыныгъи 104-мэ япроектхэр экспертизэ ашыгъэх, нэмыкIэу зэшIуахыгъэри макIэп.

Джырэ уахтэ юридическэ къулыкъур ведомствэм иструктурнэ подразделение хахъэ, АР-м хэгъэгъу кIоцI ИофхэмкIэ иминистрэ епхыгъэу щыт. Нэбгыри 6-мэ Иоф щашIэ, ахэм апшъэрэ юридическэ гъэсэныгъэ яI, опытышхо аIэкIэлъ.

Зипрофессиональнэ мэфэкI хэзыгъэунэфыкIырэ пстэуми Сергей Радченкэр къафэгъушIуагъ, псауныгъэ пытэ яIэнэу, япшъэрылхэр щытхъу хэлъэу агъэцкIэнхъу къафэлъэIуагъ.

Нэужым журналистхэм яупчIэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэх.

ШХОНЧЫБЭШIЭ Рузан.

Щэу къахыжыбэрэм къыщыкIагъ

Республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ къызэритыгъэмкIэ, икIыгъэ илъэсым джырэ фэдэ иуахтэ елбытыгъэмэ, мы илъэсым чэм пчъагъэу ахъурэм шъхъэ 2129-рэ къыхэхъуагъ. Чэмхэм япчъагъэ анахыбэу къызыщыхъогъэ районхэр: Красногвардейскэр — 792-рэ, Джаджэр — 786-рэ, Шэуджэныр — 351-рэ, Тэхъутэмыкъуаер — 263-рэ, Коцхъаблэр — 226-рэ. Чэмхэм япчъагъэ

198-кIэ нахъ макIэ щыхъугъ Теуцожэ районым.

Иахъэхэлъ хызмэтшIапIэхэм гъэрекIо джырэ фэдэ иуахтэ тефэу чэм 1580-рэ яIагъэмэ, джы а пчъагъэм шъхъэ 13 къыщыкIагъ. МэкъумэщышIэ фермерхызмэтшIапIэхэм чэм пчъагъэу яIэр мыгъэ 1969-кIэ нахыбэ ашIын алъэ-кIыгъ. Джащ фэдэу унэгъо унэ хызмэтым пылххэм чэмэу аIыгъхэм япчъагъэ 1811-рэ хагъэхъуагъ.

Чэм пчъагъэр нахыбэ зэрэхъугъэм емылбытыгъэу щэу къахыжыбэрэм къыщыкIагъ. ГъэрекIо джырэ фэдэ уахтэм чэщ-зымафэм чэм телытэу щэ килограмми 9,9-рэ республикэм къыщахыжыгъэмэ, а пчъагъэм джы килограмм 1,1-рэ къыщыкIагъ. Ащ къыхэкIэу пстэумкIи щэу къахыжыгъэр гъэрекIорэм елбытыгъэмэ, тонн 1,9-кIэ нахъ макIэ хъугъэ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хъаджэрэтбий.

Иофым амал ищыкIагъ

Тэхъутэмыкъуае икыблэ лъэныкъокIэ гъэзагъэу къоджэ цыкIоу Нэтыхъуае щыс. Ар бгы лъагэм тес, унэгъуи 110-рэ мэхъу, цыфэу дэсыр 400-м къехъу.

Нафэу зэрэщытымкIэ, къуаджэр инэп, ау тарихышхо пылъ, цыф еджэгъэ-гъэсэгъабэ, Адыгейм IэнэтIэшхохэр щызыIыгъыгъэхэр къыдэкIыгъэх.

Мы аужырэ илъэххэм дэгъум ылъэныкъокIэ зэхьокIыныгъэхэр къуаджэм щыхъугъэх: чырбыш унэ дахэхэр къыдэуцагъэх, урамхэм пшэхъо-мыжъокIэ жыгъэир, асфальтыр ателъ, унэгъо пчъагъэми хэхъуагъ. Къоджэ цыкIоум културэм и Унэ, библиотекэ, тучан, заом хэкIодагъэхэм ясаугъэт, фельдшер-мамыку пункт ыкIи нэмыкIхэр дэтых.

Непэ сыкъызтегушыIэщтыр IэзэпIэ учреждениеу къуаджэм дэтыр ары. Фельдшер-мамыку пунктыр зычIэт унэр къоджэ пчэгум ит. Унэ цыкIур загъэуцугъэр бэшIагъэ, зетелукIыгъэуи ыныбжэ къало. Унэр, къызэрэсIуагъэу, цыкIу, теплэ иIэп, жы,

мышц шэIазэхэми пшIэнэп. Iэшхъэтетэу иIэр Болэт Саид. 1994-рэ илъэсым Мыекъуапэ дэт медицинэ училищыр къыухыгъ. Тэхъутэмыкъое район поликлиникэм медсестрау ИофшIэныр щыригъэжьэгъагъ. ПсынкIэу Саидэ исэнэхъат ылэ къыригъэхъагъ, пшгъэшгъэжые чаныр врачхэми, сымаджэхэми агу рихыгъагъ.

Нэужым унагъо иIэу Нэтыхъуае дэсынэу хъугъэ, бэ темышIэуи зыдэс къуаджэм къагъэкIо-жыгъэ.

— СыкъыздэкIоужыгъэ IэзэпIэр гукIодыгъуагъ, зы кабинетыжэ цыкIу зэрэхъуштыгъэр, — ыгу къэкIыжы Саидэ. — Зым селзээфэ, адрэ къэкIуагъэхэр щагум дэтыштыгъэх. КIымафэрэ чыIэ. Сизакъу. Сыдэу щытми, сыкъызэкIэкIуагъэп, Иоф сэшIэ непи. Районым иврач шъхьалэу Нэхэе Светланэ районым ит IэзэпIэ учреждениехэр ыуплэкIухэзэ Нэтыхъое IэзэпIэм къызэсым, ылъэгъугъэр ыгъэшIагъо икыугъ. Елбэтэу Иофым фежы, охътэ

кIэкIым IэзэпIэр зычIэтышт унэ аригъэшIыгъ. Мыщ хэтых санитарием ылъэныкъокIэ ищыкIагъэр зэкIэ, фабэ къэзытырэ хъакухэр, сымаджэхэм зыщяплыхэрэ кабинетыр, аптекэр. Оборудованиери шIэхэу къырагъэолэшт. Бэрэ пэмытэу унакIэр къызэIуахышт. Джары «Иофым амал ищыкIагъ» зыкIаIуагъэр.

ХЪУШТ Шэбан.

Сурэтым итхэр: **Болэт Саидэрэ ишъэожыеу Астемиррэ.**

Ешъуагъэу рулым укIэрысымэ...

Илъэсыр къызиыхагъэм къыщыу-благъэу АР-м и МВД ГИБДД-мкIэ и ГъэIорышIапIэ инспекторхэм ешъуагъэу рулым кIэрысэу водитель 3335-рэ къаубытыгъ. Ар макIэп. Нэбгырэ пэпчэ, зэрешъуагъэм имызакъоу, гъогурыкIоным ишапхъэ ыукъуагъ. Ары телхъэпIэ шъхьалэ фэхъурэр АР-м и ГИБДД ешъуагъэу рулым

кIэрыс водительхэм якъыхэгъэщын епхыгъэ Иофтхъабзэхэр зехищэнхэм. Мары блэкIыгъэ тхъемафэм къыщыу-благъэу тызыхэтэри къыхиубытэу ащ фэдэ Иофтхъабзэ республикэм щыкIуагъ.

Водитель пстэуми джыри зэ агу къэдгъэкIыжымэ тшIоигъор, бэми макIэми зэшъуагъэр, ешъуагъэу ин-

спекторхэм агъэунэфыгъэмэ, протокол зэхагъэуцонэу фитыныгъэ зэряIэр ары. Инспекторым ытхыгъэм дезымыгъаштэрэм зэремышъуагъэр къыушыхъатыжыын фае. Джащ фэдэу ешъуагъэр рулым кIэрыжыгъэтIысхъэ зэрэмыхъуштыри зыщышъумыгъэгъуш. Рулым ешъуагъэу кIэрытIысхъэрэр бзэджашIэхэм ахэлъытагъэ зэрэхъурэр сыдигъокIи шъугу ижъугъэлъ.

ПИАТЫКЪО Мос.

АР-м и МВД ГИБДД-мкIэ и ГъэIорышIапIэ ивзвод ипаш.

ЗИГЪО ДЭДЭ ИОФЫГЪОХЭР

Гъогухэм ягъэцкIэжыын лъагъэкIотэщта?

Фэдэ бэрэ къыхэмыкIыгъэу, мыгъэрэ бжыхъэр ошIугъэ, фэбагъэ. Джы кIымэфэ лъэхъаным иапэрэ мазэ тыхэхъагъ нахъ мышIэми, фабэр градус 15 — 18-м нэсы. Ау сыдырэ Иофи пIэлъэ гъэнэфагъэ зэриIэм фэдэу, кIымафэм ифитыныгъэхэри ыштэжыыщтых, ащ тызэрэфэхъазырыр ыуплэкIушт. Тыгъэгъазэм и 3 — 4-м чэщым къыублишъабэу къещхыгъ. Мыр апэрэ ошхыкIэ плытэ хъуштмэ, кIымафэм икъоу тыфэхъазыр пIон зэрэмылэкIыштыр къыгъэ-лъэгъуагъ.

Асфальт гъогум мэшэшхоу иIэм псыр изы хъугъэу, дэхыпIи имыIэу, ащ ухэуцозэ плъа-къохэр къегъэуцIыных.

Мыекъуапэ иурамэу Депутатскэм тет унэу 12-мрэ ащ къыкIэрыт унэмрэ яшагъхэм анахъ хъоа-пщау зэрэкъалэу иIэп пIоми хъушт. Ахэм яапэрэ этажхэм тучанышхохэр ачIэтынхэу проектым зэригъэнафэщтыгъэр ыкIи ащ елбытыгъэу асфальт зытелъ гъогухэр шъомбгъо дэдэу щытынхэ зэрэфаер псэолъэшIхэм агъэцкIэжыыгъ. Гурыт еджапIэу номерэу 22-ри тиунэ къыпэлутышъ, непэ тицагу автомашинэу къыдахэхэрэм ипчъагъэ мэфэ реным улыплъагъэкIи къыпфэлъытэ-щтэп. Пчэдыжым еджэныр заублэрэ сыхъатым ехъулIэу яклэлэджакIохэр къэзыщхэрэ автомашинэхэу тицагу къыдахэхэрэр зэблэкIыжыынхэ амылэкIэу диз мэхъух. Арэуштэу щымытыным лыплъэшт полицейскэ агъэнафэми иягъэ къэкIоштэп. ЕджапIэм ишагу нэс мыкIохэу, яавтомашинэ урамэу Депутатскэм къыщагъэуцумэ, метрэ зыбгъу-пшыр зыфэмыкIун кIэлэеджакIо зыми къы-щэрэп. Ау зэкIэми гуфит-шъхъафитэу, сыд пшIагъэми хъуштэу къызыщагъэхъу. А зэпстэур къызыкIацIорэр зыми римыгъэблэ-гъагъэхэу шагур зекIуапIэ къэзышIыхэрэм асфальтыр зэрэзэщагъакъорэр ары. «Магнитым» итучан гъомылапхъэхэр къэзыщэлIэхэрэ автомашинэхэри бэдэдэ мэхъух. А чIыпIэм мэшэшхоу фашIыгъэхэм уакъыхэкIын хъумэ, щазымэ пшыгъын фаеу щыт.

Джы упчIэхэр къэмыуцунхэ ылъэкIырэп. Хэта а гъогур зыгъэцкIэжыын фаер? Сыдигъуа загъэцкIэжыыштыр? Ащ фэдэ Иофхэр Мыекъопэ къэлэ администрацием инэплъэгъу итынхэ фаэмэ, сыда зыкламылгъэгурэр? КъыкIэлъыкIошт илъэсэу шагу гъогухэм ягъэцкIэжыын зыщылъагъэкIотэщтэу ало-щтыгъэри бэшIагъэ зытелкыгъэр, ау яIуагъэ зы къыкIэлъыкIоужыгъэп.

ЗыгорэкIэ нэмыкI хэкIыпIэхэм яусэгъэн фаеу щыт шъуIау? Хэбзэгъэуцугъэхэм зэрагъэнафэрэмкIэ, унэ пэпчэ ишагу гъунэпкэ гъэнэфагъэ иI. Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ачIэсхэр а шагур ибысымых. Непэ Мыекъуапэ щыплъэгъуштых шагур унаеу зэрэщытыр ыкIи унэм чIэмысхэм кIуапIэ ашIы-нэу зэрэщымытыр зытетхэгъэ пхъэмбгъухэр ядэхъапIэхэм яIулIыгъэхэу. ЗыгорэкIэ шагур къэтшIыхъанышъ, унэм чIэмысхэр дэхъанхэ фимытхэу гъэпсыгъэныр нахъ тэрэз шъуIау? Ащ тетэу бгъэпсын зыхъукIэ, бэ пэрыохъу узыфэхъуштыр, къемызэгъыштыр: мэшIогъэкIуасэхэр, «IэпыIэгъу псынIэр», полициер, нэмыкIхэр. Шагур къызыпшIыхъэ-кIэ кээрэгъулэ фэпшIынышъ, ыпкIэ ептызэ къыгъэгъунэнэу бгъэпсын фаеу хъушт. Унэм чIэсхэр ащ фэдэ шIыкIэм къемызэгъынхэри къыдыхэт. ЗэрэхъурэмкIэ, кээнэжыырэр чIыпIэ хабзэм ипшъэрылхэр икъу фэдизэу ыгъэцкIэжыынхэр ары. АужыпкIэм, гъогу шъуамбгъор капиталнэу афэмыгъэцкIэ-жыыштыр, зигугъу къэсшIыгъэ машэхэр имыIэжыхэ шIыгъэным мылкъубэ ищы-кIагъэп. КъызэрэтшIошIырымкIэ, мы Иофир кIэзымыгъэкIырэр гъогум игъэцкIэжыыгъо къызэрэсыгъэр зылъэгъун фаехэм анэхэр «зэрэщыпахгъэхэр» ары.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

ЯТІОНЭРЭ ТЕЛЕФОН ЗЭДЭГУШЫНЭГЪУ

УзыгъэгумэкIырэм укIэупчIэным емыкIу хэлъэп

Зэгорэм тыныбжкIэ тынэсынышъ, пенсием тызэрэкIощтыр тикIэлэгъум тыгу кIыдгъахьэрэп. Ау хэгъэгум мамыр шылакIэ илъэу, псауныгъэми уимыгъэгумэкIымэ, ныбжыыр зэхэмышIэу къэсы ыкIи жъышъхьэ шылэкIэшIу тIлэ тшIоигъоу тэхъу. А лъэхъаным узышыгъуынэу къэнэжыырэр IофшIагъэу уиIэм тегъэпсыкIыгъэу къралыгъом пфигъэу-цугъэ пенсиер ары. Урысыем пенсиехэм лъапсэу шыряIэм ехыылэгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» мымакIэу кытэгъа-хьэх. Арэу шытми, цыфхэм яупчIэ пстэуми талъымыIэсынкIи мэхъу. Арыштын ПенсиейхэмкIэ фондм Адыгэ РеспубликэмкIэ и Къутамэ итхъаматэу Къулэ Аскэрбый тигъэзетеджэхэм блэкIыгъэ мэфэкум телефон зэдэгущыIэгъоу адырилагъэм Адыгейм шыпсэурэ нэбгырэ щэкIым ехъу зыкIыхэлэжыагъэр, пенсиехэм яхыылэгъэу ашIэмэ ашIоигъохэм къакIэупчIэнхэу зыкIэхъугъэр. ГъэрэкIо мыш фэдэ телефон зэдэгущыIэгъоу зэхэтцэгъагъэми джащ фэдиз хэлэжъэагъ. Аскэрбый игуапэу гъэзетеджэхэм яупчIэхэм IупкIэу, зэхэугуфыкIыгъэу джэуапхэр аритыжъ-ыгъ, ылъэкIыштымкIэ делэнэу зэриуагъэхэри къахэкIыгъэх.

— Уимафэ шIу, Аскэр-
бый, — еIо Теуцожь
районмкIэ Нэшукъуае
шыпсэурэ СихъаджэкIо
Гоцхъурае. — Пенси-
ехэм къазыхэхъощтыр
сшIэмэ сшIоигъоу
сегъэгумэкIы. КъысэпIон
плъэкIына?

ИупчIэ нэсыным къыпэу ащ
къыIотагъ колхозым къышчыуб-

лагъэу илъэсыбэрэ хьалэлэу
Iоф зэришIагъэр, шытхъу
тхыльхэр бэрэ къызэрэфагъэ-
шъошагъэхэр, ау ащ тегъэу пен-
сие дэгъу фагъэуцугъ ыIон
зэримылэкIыштыр. Пенсием
щыIлэзэ ыныбжъ илъэс 80-м
зынэсым, къыфыхагъэхъуагъ.
Джы сомэ мини 8-м тIэкIу къе-
хъоу къыраты. Арэу шытми,
зычIэс унэр ушыпсэункIэ шы-

нагъоу шытхэм ащышышъ,
зыгорэкIэ ащ къыфыдеплъы-
штхэмэ зыфэпIощтри къыхи-
гъэхъожыгъ.

— Мы илъэсым пенсиехэм
къахэхъощтэп, — бзылъфы-
гъэм Аскэрбый джэуап риты-
жыгъ. — Ау, зэрагъэнафэ-
рэмкIэ, къыхащт 2013-рэ илъэ-
сым имэзае и 1-м ыкIи мэлъ-
ыльгъэгъум и 1-м пенсиехэм

къахэхъощт. ДжырэкIэ аухэ-
сыгъэгъошышъ, процент пчъа-
гъэу къахэхъощтыр къэсIон
слъэкIыштэп. Зэтыгъо ахьщэ
IэпыIэгъу тэ къыоттынэу фи-
тыныгъэ тилэп. Ау унэм ехы-
лагъэу IэпыIэгъу уищыкIагъэу
къэпIуагъэшъ, шъуирайон
тикъутамэу щылэм ипашэ лъэлъу
тхылькIэ зыфэгъаз, сэ тхыль-
хэр къысIэкIыгъахэхэмэ, рес-

публикэм IофшIэнымкIэ ыкIи
социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и
Министерствэ лъэлъу зыфэгъэ-
гъэзэнышъ, амал иIэмэ, зэ-
тыгъо IэпыIэгъу къыуызгъэ-
тышт.

Мы упчIэ дэдэр къытыгъа я
районм шыпсэурэ УдыкIэко
Рай. А. Къулэм ащ пенси-
ехэм къазэрэхэхъощт шIыкIэу
щылэр къыфIотагъ.

**ТэхъутемыкIое районм
шыпсэурэ Бгъэнэ Хъарыет
телефонкIэ къызытеом
ышIэмэ шIоигъоу къызы-
кIэупчIагъэр зэтыгъо ахьщэ
афэкIоным ифитыныгъэ
зиIэхэр ышIэмэ зэрэшIо-
игъор ары.**

Аскэрбый къызэриуагъэм-
кIэ, 1967-рэ илъэсым къэхъу-
гъэхэу шIокI зимылэ пенси-
е страхованием хэлэжъэхэзэ пен-
сиейхэм апае мылкъу зэлъузы-
гъэагъэхэм зэтыгъо ахьщэ
тынхэр атефэх. Ащ пае узы-
шыпсэурэ чIыпIэм Пенсиейхэм-
кIэ фондм и Къутамэу щылэм
лъэлъу тхылькIэ зыфэгъэгъэ-
нышъ, пенсиехэм япхыгъэ
тхыльхэу алэкIэлъхэр ауплъэ-
кIуштыгъ. Шапхэхэм адиштэхэ
зыхъукIэ, мэзиц пIалъэм шIо-
мыкIэу зэтыгъо ахьщэ тыныр
къыпIэагъэхъащт.

(ИкIэх я 4-рэ н. ит).

РЕСПУБЛИКЭ ЗЭНЭКЪОКЪУ

Анахъ чанхэр, дэгъухэр къэнэфагъэх

ШэкIогъум и 30-м, 2012-рэ
илъэсым Лъэпкъ тхыльеджа-
пIэм республикэ зэнэкъокъоу
«2012-рэ илъэсымкIэ анахъ
къоджэ тхыльеджэпIэ дэгъур»
зыфIорэм икIэуххэр щызэф-
ахысыжыгъэх. Анахъ чанхэу,
хъупхэхэу къахэшыгъэхэм,
пэрытныгъэр зыфагъэшъошагъэ-
хэм, тынхэр зыфащыгъэхэм
ыкIи Iофтхъабзэм зэкIэ хэлэ-
жъагъэхэм зэхэщэкIо комите-
тым итхъаматэу, АР-м куль-
турэмкIэ иминистрэ игуадзэу,
УФ-м, АР-м ыкIи Республикэу
Ингушетием культурэмкIэ
изаслуженнэ IофышIэу Шъэ-
уапчIэкIо Аминэт къафэгъу-
шIуагъ. ШъэуапчIэкIо игу-
щылэ къыхигъэщыгъ зэкIэ про-
граммэ инэу «Развитие библи-
отечного дела в Респуб-
лике Адыгея на 2010 — 2014 г.»

ШъэуапчIэкIо Аминэт мэфэ-
кIым къекIоллагъэхэм къэбар
гушIуагъокIэ къадэгъошагъ.
УФ-м культурэмкIэ и Мини-
стерствэ ирээзэныгъэ тхыльхэр
библиотека системэм чаныгъэ,
гуетыныгъэ зыхэлъэу Iоф шы-
зышIэхэрэм къызэрафигъэхы-
гъэр къылуагъ. Ахэр аритыжы-
гъэх Коцхъэблэ районмкIэ
Хъакъунэ Марыетрэ Теуцожь
районмкIэ Бэрэзджэ Ларисэрэ.
Ащ къыкIэлъыкIоу респуб-
ликэ зэнэкъокъоу «2012-рэ
илъэсымкIэ анахъ къоджэ
тхыльеджэпIэ дэгъур» зыфIо-

жъагъ, — къылуагъ Шъэуап-
чIэкIо, — ау республикэм
муниципальнэ тхыльеджапIэу
итыр 149-рэ мэхъу, арышъ, 9-р
мэкIалэ, гугъемылIыныгъэр
къызтырагъэкIуагъ бэмэ, зэ-
нэкъокъур зытегъэпсыхъагъэр,
тхыльеджапIэхэр нахъ чанэу,
агу етыгъэу ащ къыхэгъэлэ-
жъэгъэнхэр, яIофшIэн нахъ
егугъухэу, ясэнахъаткIэ яIэ
шIэныгъэхэр пстэуми ащ ра-
хышIэн, къышыралыкIын фа-
еми. Ауми, щэч зыхэмылIыр
мы аужырэ илъэсищэу зэнэкъо-
къур щылэ зыхъугъэм тхыль-
еджапIэхэм Iофышхоу ашIэрэр
нахъ къызэригъэнэфагъэр ары.
Егугъухэрэри, нахъ фэмыхъ-
ри къэлэгъуагъэх. Пстэуми
аныхэу анаIэ зытетын фаер,
каталогхэр ыкIи фонд IофшIэ-
нышхор арыхъ.

ШъэуапчIэкIо Аминэт мэфэ-
кIым къекIоллагъэхэм къэбар
гушIуагъокIэ къадэгъошагъ.
УФ-м культурэмкIэ и Мини-
стерствэ ирээзэныгъэ тхыльхэр
библиотека системэм чаныгъэ,
гуетыныгъэ зыхэлъэу Iоф шы-
зышIэхэрэм къызэрафигъэхы-
гъэр къылуагъ. Ахэр аритыжы-
гъэх Коцхъэблэ районмкIэ
Хъакъунэ Марыетрэ Теуцожь
районмкIэ Бэрэзджэ Ларисэрэ.

Ащ къыкIэлъыкIоу респуб-
ликэ зэнэкъокъоу «2012-рэ
илъэсымкIэ анахъ къоджэ
тхыльеджэпIэ дэгъур» зыфIо-

рэмкIэ зэфэхысыжъхэр ашIы-
гъэх, шIухъафтынхэр араты-
жыгъэх.

Зэнэкъокъум хэлэжъагъэхэу
Нэчэрэзые къоджэ тхыльеджа-
пIэм ипашэу ЛIыхъурэ Светэ,
Вольнэм дэт къоджэ тхыль-
еджапIэм иIэшъхэтетэу Лилия
Максимовам, Ханскэ кIэлэ-
цIыкIу тхыльеджапIэм ипашэу
Галина Бунаковам, Красно-
гвардейскэ къоджэ тхыльеджа-
пIэм ипашэу Антонина Поспе-
ловам, Джэдэжэ районмкIэ
Прогрессым дэтым ипашэу
Людмила Ромченкэм, Шэ-
уджэн районмкIэ Тихоновым
итхыльеджапIэ ипашэу Мари-
на Кондратьевам дипломхэм-
рэ къэгъагъэхэмрэ ахьщэ шIу-
хъафтынхэр акIыгъухэу ара-
тыгъэх.

Пэрытныгъэр зэнэкъокъум
щафагъэшъошагъ Адыгэкъа-
лэкIэ Псэкъулсэ къоджэ тхыль-
еджапIэу N 3-м иIэшъхэтетэу
**НапцIэкIо Симэ. Ащ апэрэ
шъуашэр зилэ Дипломыр,**
сомэ мин 30, къэгъагъэхэр ра-
тыгъэх.

**Я II-рэ шъуашэр зилэ Дип-
ломыр,** сомэ мин 25-рэ ратыгъ
ТэхъутемыкIое ЦБС-м икьу-
тамэу Инэм дэт тхыльеджа-
пIэм иIэшъхэтетэу **НапцIэ-
кIо Розэ.**

**Я III-рэ шъуашэр зилэ
Дипломыр,** сомэ мин 20, къэ-
гъагъэхэр ратэсыгъэх Мые-
кIопэ районмкIэ Цветочнэм
дэт тхыльеджапIэм ипашэу
Светланэ Иродовскаям.

Апэрэ чIыпIэр зэнэкъокъум

къыщыдэзыхыгъэ НапцIэкIо
Симэ гушылэ фабэхэр зэхэ-
щакIохэм, жюрием къариуагъ.
Зэнэкъокъум шIуагъэ къызэри-
хьырэр, библиотекэ IофшIэныр
пчэгум къызэрэрицагъэр, хэти
исэнэхъаткIэ хэлъ къулайны-
гъэр, IофшIэнымкIэ илэ кIуачIэр
къызэригъэлъагъорэр къылуагъ,
илъэсишым зэкIэлъыкIоу зыхэ-
лэжъэрэ мэфэкIым пэрытны-
гъэр къызэрэщыфагъэшъо-
шагъэр зэригуапэр коллективэу
къыделэгъэу, къыфэгумэкIы-
гъэмэ зэрафэразэр къыхигъэ-
щыгъ.

Ащ иужым Iофтхъабзэр се-
минарым лыигъэкIотагъ. ЯIоф-
шIэн творческэ екIоллакIэу
фыряIэм, планхэр ыкIи отчет-
хэр зыфэдэхэм, къыхащт
2013-рэ илъэсым анахэу анаIэ
зытырагъэтышт лъэныкъохэм
атэгущылагъэх. Мы темэмкIэ
Iофэу зыдэлажъэрэм епхыгъэу

семинарым къышыгушылагъэх
Лъэпкъ библиотекэм иIофы-
шIэхэу ТIэшъу Фатимэ, Юхим-
чук Маринэ, Пэнэшъу Суриет,
ГъонэжыкIо Нэфсэт, зихэхъо-
гъухэм яреспубликэ тхыль-
еджапIэ иIофышIэу Даур Саидэ,
республикэ кIэлэцIыкIу тхыль-
еджапIэм ипашэ игуадзэу Бе-
джэлды Анжелэ ыкIи зымы-
лэгъухэрэм якъоджэ тхыль-
еджапIэ иIофышIэу Галина Куз-
нецовар.

Iофтхъабзэр республикэм
икультурэ шылакIэ тхыльеджа-
пIэхэм чIыпIэ хэхыгъэ шаубы-
тэу, Iофышхо зэрэшIэрэр къы-
рилотыкIэу шытыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтыр мэфэкIым къы-
шытырахыгъ, джабгъумкIэ
щысыр апэрэ чIыпIэр зы-
фагъэшъошагъэу НапцIэкIо
Сим.

УзыгъэгумэкIырэм укIэупчIэным емыкIу хэлъэп

(ИкIуэх. Я 3-рэ нэкIуб. кыщечжэ).

— Уимафэ шIу, Аскэрбый! Сэ Кошхьаблэ сыщэпсэу. Тамбыйм сащыщ, сцIэр Софа. СшIэмэ сшIоигъу ны (унэгъо) мылкъум щыщ ахьщэкIэ сикIэлэцIыкIу сабий IыгъыпIэм зэрэщалыгъым ыуасэ стын сыфитмэ.

— Уфит, — еIо Аскэрбый. — Регламентым ащ фэдэ зэхьокIыныгъэ фашIыгъ. УкIэлэцIыкIу зыдапщэрэ сабий IыгъыпIэм IыгъыпIэр ыкIи ар зыптын фэе пIальэр зыгъэнэфхэрэ зээгъыныгъэ дэпшIыгъэмэ, ар зыдэпIыгъэу ПенсиехэмкIэ фондым и Къутамэу Кошхьаблэ дэтым лъэIу тхылыкIэ зыфэбгъээзэщт. Бырсыр пымылъэу уишIоигъоныгъэ кыпфагъэцIэкIэщт.

Адыгэкъалэ шыпсэурэ Чэтыжэ Фатимэ зыщIэ кыри-мылогъэ фирмэ горэм бухгалтерэу Iоф шешIэ. Ащ кызырриIуагъэмкIэ, фирмэр 2012-рэ илъэсым ибэдззогъу арагъэтхыгъ. Ау ащ кышыу-улагъэу зыми лэжъапкIэ кыфалытагъэп ыкIи ратыгъэп. ПенсиехэмкIэ фондым отчетхэр етыгъэнхэр пIальэу кызыщечжэрэм ар кыкIэупчIагъ.

ПенсиехэмкIэ фондым Адыгэ РеспубликэмкIэ и Къутамэ ипашэ джэуапэу ритыжыгъэм кызыррэщиIуагъэмкIэ, Iоф ашIэгъэ-амышIагъэм емылтыгъэу, фирмэр хэбзIахь къу-

лыкIуэхэм зашарагъэтхыгъэ пIальэм кышыуулагъэу отчетхэр атынхэ фае.

А упчIэм ехьщыр Кошхьаблэ шыпсэурэ Мамхыгъэ Фатимэ кытыгъэри. Ау ар зыфэгъэхьыгъэр юридическэу шыгъэп. Ышыпхьу шхьэзэкъо предпринимателэу заригъэтхыгъэу сабий кыыфэхьуи, IофшIэныр ригъэжъэн ылтэкIыгъэп. Ау ПенсиехэмкIэ фондым страхово-вой тынхэр хигъэхьанхэ фаеу кыыраIо. Сыда ащ епсыгъэщтыр?

Ащи ыпэрэм фэдэ джэуап Аскэрбый ритыжыгъ. Iоф зэримышIагъэм ыкIи ащ тельхьапIэу илэхэм ямылтыгъэу, затхыгъэ мафэм кышыуу-лагъэу шхьэзэкъо предпринимателым страховой илъэсым уасэу иIэм тегъэпсыкIыгъэу страховой тынхэр ытынхэ фае. ИлъэсымкIэ ар зыфэдизыр лэжэпкIэ анахь макIэу къралыгъом ыгъэнэфагъэм фэдэ пшIыкIуIу. Страховой тыныр зэтыгъокIэ е Iахь-Iахьэу птын плъэкIыщт. Ау чIыфэ кыштенэмэ, ар зэрэпIахыжыщтым имызакъоу, гъэгужъуапкIэ техьан ылтэкIыщт. Арышъ, страховой тынхэм зашъуухъумэным хэ-кIыпIэ закъоу иIэр хэбзIахь къулыкIуым укIонышъ, предпринимателэу зызэрэбгъэтхыгъагъэр зытырябгъэтхыкIыжыныр ары. «Страховой тынхэм тагъалIэ» аIозэ тхьаусыхьэрэр щыIэх. Ахэм кьагурыIорэп ахьщэу атырэр зыгорэм икIэ-джыбэ зэримыхьэрэр. Зытырэм иахьщэ шIокIодырэп. Пенсие-

хэм апае мылкъу зыщызэIуа-гъэкIэрэ счетэу ежъ цIыфым ышхьэкIэ кыфызэIуахыгъэр ары страховой тыныр зэрыхьэрэр. Ыныбжэ къэсэу пенсием кIон зыхьукIэ, мылкъоу зэIуи-гъэкIагъэм тегъэпсыкIыгъэу кыратыщтыр зыфэдизыр кьалытэщт. Ар хэти зыщерэ-мыгъэгъуш, хабзэм ыгъэп-цIагъэу кызышIуерэмыгъэшI.

ТэхьутэмыкIое районымкIэ поселкэу Яблоновскэм шыпсэурэ Алексей Захарчук телефонымкIэ кызытеом кыIуагъ ыныбжэ илъэс 80 зэрэхьугъэр. Ащ ышIэмэ шIоигъуагъ ипенсие кыыхьэщт-кыыхьэ-хьэщтыр.

— ЗыгорэкIэ сэкъатныгъэ зилэхэм уащыщэ? — еупчIыгъ ащ Аскэрбый.

— Сэкъатныгъэ сиI, — кыIуагъ ветераным.

— Пенсионерым ыныбжэ илъэс 80-м зынэсыкIэ процент гъэнэфагъэм тетэу кыфыха-гъахь. Ау сэкъатныгъэ илэ зыхьукIэ, экIлэри ащ дыхэлъы-тагъэу гъэпсыгъэшъ, пенсием хагъэхьожьырэп. Арышъ, гу-хэкI нахь мышIэми, уипенсие кыыхагъэхьэщтэп, — ретыжыы ащи джэуап.

Мыекъопэ районым шыпсэурэ Елена Кравцовар кыкIэупчIагъ къралыгъомрэ цIыфымрэ ахьщэ IахькIэ зы-шызэдыхьэхьэрэ Программэу Урысыем шагъэнэфа-гъэм хэуцон ылтэкIыщтмэ.

Телефон зэлукIэгъум изещэ-кIо а упчIэм джэуап ритыжыкIэ кыIуагъ федеральнэ хэбзэ-

гъэуцугъэм зэригъэнафэрэм тегъэпсыкIыгъэу кыыхьащт 2013-рэ илъэсым итыгъэгъазэ и 31-м нахь класэ мыхьугъэу фэе пстэури а Программэм хэ-хьан зэрэфитыр. ЦIыфым ишIоигъоныгъэкIэ зыфаем фэ-диз ахьщэ счетэу кыфызэIуа-хыгъэм ригъэхьан фит. Илъэ-сым кыыкIоцI сомэ минитIум кышымыкIэу счетым зыри-гъахьэкIэ, къралыгъоми джащ фэдиз кыфыхыгъэхьэщт. Илъэ-сым кыыкIоцI къралыгъом экIэмкIи кыфыхыгъэхьэщтыр сомэ мин 12-м шIомыкIыщтэу хэбзэгъэуцугъэм егъэнафэ.

Къалэу Мыекъуапэ шыпсэурэ Къэгъэгъэ Юныс те-лефоным кызытеом кы-Iуагъ ежъ кьемыупчIыжэ-хэу пенсиехэмкIэ мыкъралыгъо фондым зэрэхагъэу-цуагъэм ехьылIэгъэ кърар-тхыгъэ шIыкIэкIэ джырэб-лагъэ кызыррэIуагъэIэсы-гъэр ыкIи зэрэекIон фэе шIыкIэм кыкIэупчIагъ.

— Мыкъралыгъо фондыр хэбзэнчъэу зекIуагъэ, — риты-жыгъ Аскэрбый джэуап. — О уишIоигъоныгъэ хэмылъэу хэти ПенсиехэмкIэ къралыгъо фон-дым ухитхыкIыжынын фитэп. ЛъэIу тхылы кьэт, экIлэри зыпкэ идгъэуцожьыщт.

— Уимафэ шIу, Аскэр-бый! УзыгъэгумэкIырэр ХьатыгъужьыкIое гурыт еджапIэм икIэлэегъа-джэу Блыпэшъэо Зар. Апэ къасIо сшIоигъу ПенсиехэмкIэ фондым Адыгэ РеспубликэмкIэ и Къутамэу о пэцэныгъэ зыдызепхьэрэм иIоф-шIэн дэгъоу зэрэзэхэ-щэгъэм фэшI сызэрэ-шъуфэразэр. Джы сиуп-чIэ къэсэлэ. Пенсиехэм альапсэ епхыгъэ

зэхьокIыныгъэхэу зи-гугъу ашIыхэрэм яхьылIэгъэ кърбарыбэ зэхэпхыщт. Илъэс 40 IофшIагъэ цIыфым иIэн фаеу норматив шапхьэ-хэм агъэнэфэщтэу аIо. Ащ кыкIырэба цIыфыр пенсием зыкIоцт ныб-жыр кьэлэтыгъэ хьу-щтэу?

— КыкIырэп, — еIо Аскэр-бый. — Пенсиехэм альапсэ ехьылIэгъэ концепциеу агъэ-хьазырхэрэм ащ фэдэ шапхьэ-ми игугъу ащашIы. АпэрэмкIэ, ар джырэкIэ проект ныIэп. ЯтIонэрэмкIэ, федеральнэ хэб-зэгъэуцугъэм зэригъэнафэ-рэмкIэ, бзылтыгъэм ыныбжэ илъэс 55-м ыкIи хьулыфыгъэр илъэс 60-м зынэсыхьэкIэ пенси-ем кIонхэ фитых. Мыщ дэжыым хэти ыналэ тыридзэн фае нахьы-бэрэ Iоф пфашIэмэ пенсиехэм апае нахьыбэу мылкъу зэрэзэ-IубгъэкIэщтым ыкIи пенсием узыкIокIэ нахьыбэу кызырэуа-тыщтым. Арышъ, зигугъу кьэп-шIыгъэ шапхьэм иягъэ кьэ-кIонэу кыысщыхьэрэп.

Джащ фэдэу телефон зэдгу-щылIэгъур кызыфагъэфедэзэ, упчIэ зэфэшъхьафхэр яIэхэу ПенсиехэмкIэ фондым Адыгэ РеспубликэмкIэ и Къутамэ ипашэ кыфытеуагъэх Мые-къопэ районым шыпсэухэрэ Га-лина Столяровамрэ Алия Тах-мозьянрэ, Джэджэ районым шыпсэухэрэ Галина Генорэ Ека-терина Тапекинамрэ, Мыекъуа-пэ шыпсэухэрэ Юрий Алиевыр, Яна Жилинар, ЛъэцэрыкIо Асыет, Красногвардейскэ рай-оным шыпсэухэрэ Татьяна Ан-тоновамрэ Людмила Иванчен-кэмрэ, ТэхьутэмыкIое райо-ным шыпсэухэрэ ХьокIо Свет-ланэрэ Татьяна Соколовамрэ, нэмыкIхэри. Аскэрбый экIлэми джэуап икIу аритыжыгъ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Чылэхэм адэт былымхэм ахэгъэхьогъэн фае

Лъэпкэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» Iоф дэгъухэр ренэу кьэ-лэтых. Ащ гъэзетеджэхэр егъэ-гушIох, сыда пIомэ кышыха-утырэ тхыгъэхэм адыгэхэр, ахэм Iоф адэзышIэхэрэ нэмыкI лъэпкэмэ ащыщхэри Iоф пшъхьапэхэм къафалэтых, ящы-лакIэ нахьышIу зэрашIыщтым фещэх. Ахэм зыкIэ ащыщ Бат-мэн Къымчэрые кытхыгъэу «Чылэхэм былым адэмыты-жыныр шхьакIо» зыфиIоу «Адыгэ макъэм» кыхиутыгъэр.

Сэри бэшIагъэ ащ сыкы-тегушыIэ зысшIоигъуагъэр. Сыда пIомэ сэри къуаджэм сыкышыхьугъ, сыщапIугъ, сицIыкIугъом кыщегъэжъа-гъэу былымхэр сикIасэхэу, згъашIохэу сыкьэтэджыгъ. А шэныр кыысхэзылтыхьагъэр ся-тэу УцуужьыкIу ары. Пчэды-жыырэ жьэу ар кьэтэджыти, хьымзэт IофшIэнэу былымхэм апылхэр ыгъэцакIэщтыгъэх, пчэдыжэ осэпсым псыIушъом щигъэхьуштыгъэх, ательэкIы-хьэщтыгъэ. «Былымхэм сахэт-

мэ сэри сэтхьэ. Ежъхэри сызальэгъукIэ кыысэкIуалIэх, зыкысшахьэ, апшъгъэм, ана-тIэмэ Iэ ахьысфэ. Ащ сыкье-гъэбаи, сыгукIэ сыкьегъатхэ. Былым пIашъэмэ яIоф зы-сыухыкIэ, чэтмэ, тхьачэтмэ, къэмэ зафэсэгъазэ. Ахэм игъом сызаямыкIуалIэкIэ, ежъ абзэкIэ кыысэджэх сызэрэщэлIэнэу. Джары къуаджэм дэс лэжъа-кIохэр зэрэекIонхэ фаер, бы-лым уимылэмэ, хьакIэу кып-факIохэрэп икIоу бгъэрэзэнхэ плъэкIыштыгъэ, — кIигъэтхы-щтыгъэ ренэу сятэ.

Непэ къуаджэмэ адэт бы-лымхэр япчъагъэкIэ лъэшэу макIэ хьугъэх. Чэми, мэли зилэхэу ахэм адэсхэр зэрэма-кIэм кыыхэкIыкIэ, чэмахьэ е мэлахьэ кIон агъотыжыырэп. Чэмахьоми, мэлахьоми рыщы-Iэнэу зыгорэ кьагъэхьэн фаеба? Сыда къуаджэм удэсмэ былы-мыл кьалэмэ къащыпщэфэу е нэкулъ цIынэ зыхэшIыкIыгъэр зыщыщыр умышIэу зыкIэпш-хыщтыр? Сабыеу къуаджэм

кыдахьорэр зэрэмакIэм пае зыгорэм (кIэлэеджэкIо нахьыбэ зыщеджэрэ еджапIэм) пшэзэ щегъэдджэныр сшIотэрэзэп. Хэти ицIыкIугъом кызыщы-хьугъэ чIыпIэр шIу ылтэгъоу ебгъэсэн фае. Ары мыкIосэжэ шIулыгъоу цIыфым кыфана-рэр. А уахьтэм дунаир кьэзы-уцухьэрэ чIыопсыр зыми зэб-лихьун ылтэкIыштыгъэ. Арэу-щтэу кызыщыхьугъэ чIыпIэр шIу алъэгъоу сабийхэр бгъэ-сэнхэмкIэ былымхьуным ишIо-гъэшхо кьэкIонэу, шылакIэу лэжъэкIо кызырэкIохэм яIэр нахьышIу ышIынэу кыысшIо-шIы. Былымэу къуаджэмэ адэ-тыр нахьыбэ шIыгъэмэ, Iоф-шIэн зымылэхэри нахь макIэ хьунхэу кыысщэхьэ.

А Iофыр нахь охьтэ кIэкI-кIэ зэшIохыгъэным къралы-гъор хэлажэмэ нахь шIуагъэ кыкIэкIонэу сеплты. Дэгъуба былымхэр (чэмхэр, мэлхэр, пчэнхэр) зыщэфыштыхэм кре-дит илъэс заулэкIэ кьатыжы-нэу яптынкIэ. Ащ тиресубли-

кэ нахь псынклэу ыгъэбаинэу ушыгугъынэу щыт. Шъыпкьэ, а Iофым мэкъу-мэщым пыл-хэр нахь зэхэфыгъэу тегушы-лагъэхэми нахь тэрэзэу сэ сеп-лты. Былымэу къуаджэмэ адэ-хэр хэпшыкIэу макIэ зэрэхь-гъэхэр экIэмэ ашIэ. Арышъ, Батмэн Къымчэрые кьыIэты-гъэ Iофыр уздэлэмэ зэшIопхын плъэкIыныу щыт. Ар зэшIохы-гъэмэ, шIуагъэу кытырэр нэ-рылтыгъу хьунэу тыщэгугъы.

Лым ыуасэ джыри псынклэу дэкIоещт, игъом тыналэ а Iо-фым тетымыздэмэ. Лым иIоф зэшIопхын плъэкIыштыгъэ бы-лыммэ япчъагъэ хэмыгъэ-хьуагъэу.

БЛЭГЪОЖЪ Зулкъарин. Филологие шIэныгъэхэм-кIэ доктор, Адыгэ кърар-лыгъо университетым ипрофессор, Урысыем ижурналистхэм я Союз хэт.

КЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР

Лъэпкъ тарихым имызакъоу, Темыр Кавказым зэ-
рэщытэу, Хэгъэгум зыцлэ щашлэгъэ апэрэ цыф
гъэсэгъэшхоу, тарихлэжэ инэу Аульэ Малыч
лъэгъо зафэ шылэныгъэм щыпхырищыгъ, лъэуж
дахэ кыгъэнагъ.

ЛЪЭУЖ ДАХ

Апэрэ адыгэ еджэгъэ-гъэса-
гъэхэу шлэныгъэ хъасэм лъэ-
бэкъу пытэхэр щызыдзыгъэ-
хэм, адыгэм итарихъ гъогу зэ-
щимыз узэнкыгъэным шып-
къэм готэу юф дзышлагъэхэм
ащыщ шлэныгъэлэжышхоу
Аульэ Малыч. Илъэпкъ фэгъ-
мэлын, фэулэун зырегъажэм
клэлэ лэжъуагъ. Ау пэсэ дэдэу,
Хъакурынэхъаблэ медрысэу
дэтыгъэм янэу Гоцъунаерэ
янэш Мосэрэ апкъ кыкыкыкы
члахы, Къурлан лъаплэм псым
фэдэу кьеджэу зыщызригъэ-
шлагъэм игупшысэн-лыхъон,
илъэпкъ гумэкл кышчыушыгъ.
Малыч янэшхэу зыпугъэхэм
охътаклэу — Совет хабзэу
агъэуцугъэр цыфыклэ гъэса-
гъэхэм зэрафэныкъоштыр
къагурылоштыгъ, Малыч еджэ-
ныр станицэу Темиргоевскэм,
Щэгъумэ, советскэ еджаплэм
ащылгыгъэклогатгъ. Янэшхэу
Аульэ Мосэрэ Гъазалыйрэ
яурыс благъэу Л.О. Ларионо-

вым иунагъо исэу еджагъ. Ащ
ихъатырклэ урысыбзэр ыкли
урыс культурэр, урысыбзэм
ыкли урыс литературэм аклуа-
члэ пасэу зэхишлагъэх. Ежъ
Малыч арапыбзэм фэдэ къаб-
зэу, ишлэ шлэгъошлуты, урысыб-
зэри дэгъоу джашыгъум кызы-
лэклигъэхъагъ, еджэнымкли ча-
ныгъэ-лупклагъэр кыхъэщыгъ.
Зыгорэм кылорэм фэмыдэу, о
пшъхъэклэ, унитлуклэ плъэгъу-
рэм пэпшынын шылэп. Аульэ
Малыч урыс цыф лъэпкъым
идунэететыклэ, икызырыкло-
гъэ-зэфэгъэ джашыгъум зэхи-
шлагъ. Цыф жъугъэхэр лъэпкъ-
хэмклэ зэфэшхъафхэми, агуклэ
зэрэкъабзэхэр ежъ-ежырэу
ыгъэунэфыгъ. Аузэ, игъорыгъоу,
адыгэм ехъыллэгъэ гушылэ за-
фэр, урыс-адыгэ лъэпкъ зэфы-
щытыклэхэр, цыфыгъэ хабзэ-
хэр гъэунэфыгъэхэм шылэ-
ныгъэм ихъугъэ-шлэгъэ инхэр
илъэубытыплэхэу къафэклауагъ.
Малыч (1917 — 2001) гъэшлэ

дахэ кыкылугъ, имэфэ пэпчыклэ
игупсэ Адыгеим, илъэпкъ
щылэклэшлум фэщэгъэным
афэгъэзагъэу, атыригуащэу
щылагъ. Илъэс 84-у кыгъэ-
шлагъэм юфышхоу ышлагъэр
нэм кыкыгъэуцоу гъэпсыгъэ
гуманитар ушэтынхэмклэ
Адыгэ республикэ институтэу
Т. Клэрашэм ыцлэ зыхъырэу
щызэхашгъэ кыгъэлъэгъон
баир. Ар зыгъэхъазырыгъэр ин-
ститутым хэт тхылъеджаплэм
илофышлэу Зеклогъу Свет.

Къэгъэлъэгъоныр бай: Ма-
лыч игупшысэ лэжыгъэ зэклэ
мышщылыгъэу; нэмыкл шлэ-
ныгъэлэжыхэм фатхыгъэхэр,

этнографическэ экспедициехэу,
лэнэ хъураехэу, шлэныгъэ кон-
ференциехэу зыхэлэжыагъэ-
хэмклэ тхыгъэ-хэутыгъэхэр,
Краснодар краим ишлэныгъэ-
лэжыхэм уасэу игушылэ фашы-
рэри, къэралыгъо юфыгъохэм
Аульэ Малыч игупшысэ зэра-
нэсырэри а пэсэумэ къащило-
тыкыгъ.

Къэгъэлъэгъоныр зэрэщытэу
адыгэ лъэпкъым пае, ащ гуп-
сэфыныгъэ-мамырныгъэ илэ-
ным, шыпкъэм тетэу адыгэм
ылапсэ гъэунэфыгъэным мып-
шыжыгъэу илъэс 60-м нахъыбэм
дэлэжыгъэу Аульэ Малыч зэрэ-
щылагъэр, непи ар игупшысэ

инклэ кызырэтхэтыр клыгъэт-
хэу гъэпсыгъэ. Мышщ фэдэ
къэгъэлъэгъон инхэр клэзыгъэн-
чэу егугъоу зэхэзыщэрэ Зе-
клогъу Светэ имыфэшъуашэ
щылэп, лъэуж дахэр иамал
кызырэхэу кыгъэгъунэу
илофшлэн дэулэу, тхъаегъэпсэу.
Къэгъэлъэгъон байм еджэплэ-
шхохэм, колледж зэфэшхъаф-
хэм ыкли апшгъэрэ классхэм
ашеджэхэрэр фагъэнэуасэмэ,
къашхъапэнэу сэгугъэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Мэфэкл къэгъэлъэгъонэу
АР-м гуманитар ушэтын-
хэмклэ институт цагъэ-
хъазырыгъэр.

Юф пшлэзэ упшыгъаеу,
ууцауагъэу, е уагъэгубжыгъэу,
уимылажэ горэ кыппашла-
гъэу узэридзэу, е зыгорэм имы-
лэжыахэу, темыфэу утехы
уецлэцлагъэ угубжыгъэти, ау
етланэ сыхъат заулэ зытешлэм
кыбгурылуагъ узэрэхэукъуа-
гъэр, цыфым ыгу зэрэхэб-
гъэкыгъэр. Ежыри а чыплэм
лутыжэп «кысфэгъэгъу»
еплонэу уфаекли. Джашыгъум
мэзым хахъ, къэклухъ, зып-
лыхъ, чыгмэ анэжгъ-пэжгъ
члаплэ, лъэшэу жбыр зылуши,
тлэклурэ лыгъи къэтлупшыжъ.
Мэзым уигъэсамбырышт,
уигъэлэсэшт, мэзыр ары уигу-
клае зэплэщтыр. Уфаемэ, чыг
закъо горэм елуат, лэплэ ещэкли
дэгущы, ыкышхо стхъагъэ
унэгущы тельхы едэлэу жбыб-

гъэу кылыгъэм ышхъагъ
зэригъэцлацлэрэм.

Чыгхэри цыфмэ афэдэхэу
зэфэшхъафэу фэпагъэ фэдэхэ
къутамэклэ. Мары мыеу шэоф
гъунэм лутыр бырабэу, тлэклу
зэклэщыгъэу зандэу щыт. Ащ
кышхъащыт чыгаер ины-
шху, зэклэми затыриубгъоштым
фэдэу зешлы. Мары мыстхэ
зыбгъушпыр купэу зэхэт, зэ-
рэгъэхъухэрэп, къулыкъу шылэ
дзэклоглэм афэдэу ясатырхэр
занклэх, джыдэдэм лъэбэкъу
къадынышхъ, къежъэнхэм фэд.
Мыдрэ пхъэшхэбэ шъэджа-
шэм тхъапш ыныбжэ плон?
Тягъжэ плашхэр кышлэжыкы-
хэкли хъун, нэбгыриллыкли
лэплэ епщэклын плъэкышцтэп,
ытхэпэ шъуамбгъохэмклэ рэ-
хъатэу мэлэушашхэ. Мары

Мэзыр — джэнэт

зэрджаер, пшэшхэ ягъэщэным
фэдэу, лъэпэ хъурай, ышхъащ-
хэр къетлупщэхыгъэм фэдэу
къэгъагъэхэр пышлагъэх. Сы-
дэу гъэхъунэ шлагъэу чыгаем-
рэ пхъэшхъабмрэ азыфагу
илъыр, цумпэ къэгъагъэр из
мэлэшлур пихэу, бжъэмэ къа-
гъотыгъэу шъоу кууплэр щэжъо-
тых. Кукуум зэпымыоу кыло
зэпыты: зы, тлу, шы... тлокы.

— Сыдэу шъушыта, сыда
шъуишылаклэр, заеу жъаур
зикласэхэр?

Ахэр зыгорэм ижъау члэтэу
къэхъух, джауштэуи жбы мэ-
хъухэщ мэтэкъожыкы. Джащ
фэдэ цыфхэри щылэхэба, зыго-
рэм ижъау члэтхэу, замыузэнкл
дэдэми, мыбыты дэдэхэми за-
шломыдэу, укыамыгъушылэу,
жижъау члэгъэм ялэмыр хэмыкл-
хэу. Сыплэмэ, хэщъаер клэлэ-
клэ ищыгъэм фэд, зэнклабз,
тфэй купмэ ышхъапэклэ
захекъудыи, тыгъэ нэбзый-
мэ зафэкъудыи.

Пщыгъушпагъэба, сикъош,
узэрэцлэцлагъэри, плыжыбзэ
ухъугъэу узэрэгубжыгъагъэри.
Моу нахъ благъэу еклуал лут-
лэныр зыхиз орыжъэу жбы
къэбзэ шынэ кызытекырэм,
псым ыкылу зэрэзэхъокырэм
еплэ жбыр кызылгыклэ е
ошъуапщэр кызытехъэклэ.
Сыда адэ къанджыр зыклэца-
цлэрэр? Инабгъо зыгорэклэ

благъэу секлоглагъэмэ шлэ?
Сапэ итэу бзыу шлуцлэ цыкылу
дэдэ горэ мээ члэгъым щэпклэ-
тэ-лэатэ, нэгъэуплэпэгъуклэ
мэклэдыжы. Ащ ычлыплэ
пчэндэхъум фэдизэу, ау шлуцлэ
заклэклэ фэпагъэу бзыу мыин
горэ еклапцлэм икыутамэ спэ-
мычыжъэу кыпетлысхэ, ышхъ-
хэ тлэклу кыеукошчышхъ кы-
сэплы, зыгорэм лыхъунэу
адрэ псэим икыутамэ зытыре-
дзэ. Зэрахэбыкыкыгъэр къэп-
шлэн умылэахэу пырэжыкы
бынэу зэхэтмэ етланэ къашэ-
лагъо. Моу къэуцуи, клаеу
ебагъэу щытым тетлысхъ,
умыгулэу дунэе дахэу узыхэ-
тым клэдэлу. Зымы зи кыуи-
лорэп шхъаеу, чыгхэр зэклэ
кылоплыхэба, укыалэгъуба?
Ахэр кызожэх, «ыгу тлэклу
лэсэжымэ тэлушхэшхэн» ало.
Мы пцел чыгытлоу лэплэ зэ-
зыщэкыгъэмэ макъэ горэхэр
къапэлукыкы, цыфитлэу лэплэ
зэрэащэкыкы макъэ горэ
къазэрапылукырэм фэдэу — е
акыбышхо теох, е макъэ пылу-
клэу зэбзэх. Мары мы пцелитлэ-
ри зы пшлэщытхы уимынэ-
луасэхэмэ, уалуклэу мэхъуба
зэшитлэ е зышпхъуитлэу зэфэ-
дэ къабзэхэу ялэгагъэкли,
яшъомбгъуагъэкли, ялоклэ-
шыкылэхэмкли.

Тыкъэзыуцухэрэ дунаим
щышых тэщ фэдэ къабзэу

чыгхэри. Ахэр тишхылагъэх, ау
унэ тшынэу, ар хэгъэкли, гъэ-
стыныпхэу итэупкыкы. Сыгу
къэкыжыкы джы кызынэсы-
гъэм, илъэсипшлэ пчъагъэ те-
шлэжыгъэми, цлацлэзэ чыгъэу
исыупкыкыгъэхэр зэрэбэджы-
щыгъэхэр.

Джаш фэдэ цыф цыкылури.
Заор къежъэшхъ, зым зыр еукы,
шлуебзы, етхъалэ, егъэсты.
Чыгыр птхъалэн плъэкы-
щтэп, лъэпсэклэу бгъэклэу
плъэкышхъ, лъэпкъ псаухэр
нэмыкл лъэпкышхохэм зэра-
гъэклэуэхэрэм фэдэу. Мээ пса-
ухэри агъэклэу: чыплэм псы
рагъахэушхъ, хы ашлыгъэу ало,
сыда ащ кыкылэрэ? Хым псы
щыугъэ итын фай, ащ псы мы-
щыур хэлэздэжыкыныу щыт,
джащыгъум зэпешхэчэ ом
зэдылэгъэу. Тэ тшыгъэм ыцлэр
псы шъугъ, аргъоилъ. Псы
зэдэщылэм мэзи шылэн фай.
Мыклэуныным пае чыгым
псыхэр кыгъэгъунэ, псыхъом
чыгъ лъапсэхэр егъэшхыкыкы.

Сыда мы остыгъэе мылба-
гэм кхэхъулагъэр? Цыкылузэ
жыбгъэм ныкыозэпыкыкы
ышлыгъэн фай е зыгорэм
ыгъэхъузэ къэкыгъ. Джащ
фэдэ клэлэзэ зи зыпымылгы-
гъэм, «зыузэнклэ» зэрамылуа-
гъэм фэбытышхоу еплыхъ, ре-
нэу зыщыукыгытхъажырэу
фэдэу ар къэхъу...

КЪУЕКЪО Аслъанбий.

Юф зышлэштхэр шылэх, зэрашлэшт лэмэ-псымэхэри къэдгъотыштых

Адыгэ Республикэм ыцлэкIэ Къэралыгъо Думэм идепутатэу Натхьо Разыет 2012-рэ илъэсым республикэм имуниципальнэ образованийехэм ащыпсэухэрэм зэлукIэгъу заулэ адырилагъ. Аужырэр къуаджэу Пэнэжыкыуае ащ шызэхыщагъ. Цыфхэр анахъу зыгъэгумэкIыштыгъэхэр социальнэ юфыгъохэр ары.

Гушылэм пае, къуаджэу Гъобэкыуае иамбулаторие ишхъаныгъушхъэхэмрэ псэуалтэу итхэмрэ зэблэхъугъэнхэ, цэхэм зэрашлэшт оборудование къэщыфыгъэн фаеу ащ илофышлэхэм къауагъ. Районым ипаштэу Хъачмамыкыо Азэмаг ахэр къыгъэгугъагъэх апэрэ ЮфыгъуитIур зэшлуихынэу, медицинэ оборудованиер Адыгеим псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ къафы-хигъэкIышты. Ежъ псэупIэм цашлэ дэс. Фельдшер-мамыку пункт бэмышлэу къызышхъуахыгъэ къуаджэу Очэпшые дэххэр къыкIэлъэлIугъэх Iэпылэгъу

псынкIэ языгъэгъотышты автомобилъ къафашэфынэу. — Фельдшер-мамыку пункт къызышхъуахыгъэр псэупIэ пэпчъ дэххэм медицинэ транспорт зэрашлэ фаер къагурэлэ, сыда пIомэ псынкIэу сымэджэ хылыгъэхэр сымэджэшым шэгъэнхэ е нэжъ-лужхэр фельдшерым дэжъ нэгъэсыгъэнхэ фаеу бэрэ къыхэкIы. Ащ фэдэ Юфыгъохэр зэшлэотхыкIэм, псауныгъэм икIэухъумэн нахышлэу зэхэшагъэ хъушты, ащи ты-къыфэкIошты, — хигъэунэфыкIыгъ Натхьо Разыет. Аскъэлае шыпсэурэ бзылфыгъэ

горэм депутатим зыкыфигъэзагъ ыпхъу елээгъэнымкIэ Iэпылэгъу къыфэхъунэу. Ащ илъэIу депутатим къыфигъэцэкIэнэу, медицинэ гупчэу Москва шылэм нэсынымкIэ Iэпылэгъу ригъэгъотынэу ыгъэгугъагъ.

Лъэустэнхъэблэ къэлэ псэупIэм ипаштэрэ инароднэ депутатхэм я Совет итхъаматэрэ амбулаторием гъэцэкIэжын Юфшлэхэр ешыллэгъэнхэ фаеу къауагъ. Фэтэрыбэу зэхэт унэ заулэ джыри агъэпсынэу зэрэагъэжыгъэм, поселкэм шыпсэухэрэм япчъагъэ джыри къызэрэхъоштым мы Юфыгъор нахъ псынкIэу зэшлохыгъэн фаеу къашы.

— Районым шыпсэухэрэм зыкызырэтфагъэзэгъэ Юфыгъохэм азыныкIор федеральнэ, республикэ хэбзэ Iэшхъэтетхэр къыздедгъалэхэзэ зэшлэотхыштых. Адрэхэр чIыплэхэм тарымыкIэу, районым ипаштэхэм тыргъусэу зэрэзэшлэотхыштым сицыхъэ телъ. ЗэлукIэгъоу цыфхэм адытилагъэм районим илэшхъэтетхэр чанэу къыхэлэжыгъэх, цыфхэр зыгъэгумэкIыштыгъэ Юфыгъо заулэхэм язэшлохыкIэ хъуштыкхэм яусагъэх, — хигъэунэфыкIыгъ Натхьо Разыет.

ХЫКУМ ПРИСТАВХЭМ КЪАТЫ

Сомэ мин 500-р ыпщыныжыгъ

Чыфэ зытелъ цыфым имылыку ыгъэфедэн зэрэфимытым епхыгъэ унашгор гъэцэкIагъэ зэрэхъурэм хыкум приставхэр лъэплъэх. Ащ къыдыхэлъытагъэу хэбзэишхъагъэм къыдигьыгъэрэ лъэныкIохэр зымыгъэцэкIэхэрэм уголовнэ пшгъэдэкIыжъ арагъэхын алтэкIышты.

Шэуджэн районым шыпсэурэ хулыфыгъэу сомэ мин 500 фэдиз чIыфэ зытелъым бытовоем оборудованиерме мебелымрэ анэмыкIэу мэкъу-мэщ техникэу иIэри хыкумым унашго ешлэфэкIэ ышэн фытыгъэп, ар зымыгъэцэкIэкIэ уголовнэ пшгъэдэкIыжъ ыхын зэрилтэкIыштыри хыкум пристав-гъэцэкIаком къыриуагъ.

Ару шыт нахъ мышлэми, къырауагъэм ар емызэгъэу техникэм шышхэр ышэнхэу игъо ифагъ. ТракторитIурэ зэрыпхъэхэрэмрэ хулыфыгъэ горэм ришагъэх, ахэм акIихыгъэ ахыщэр чIыфэ къызылхыгъэ нэмыкI хулыфыгъэм ритыжыгъ.

Хэбзэишхъагъэм къыдигьыгъэрэ лъэныкIохэр зэриукъуагъэхэм фэшI хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыку и ГъэорышлэпIэу АР-м шылэм и Шэуджэн район отдел мы хулыфыгъэм уголовнэ Юф къыфызэлIуихыгъ.

Къехулагъэр ыкIи пшгъэдэкIыжъу ыхын ылтэкIыштыр къызыгурэлэ нэужыр ары нылэп хулыфыгъэм ахыщэр къызыгъотыгъэр ыкIи ичIыфэ зипщыныжыгъэр.

ЛыгъэкIэ рагъэкIыгъ

Мыекъуапэ шыпсэурэ бзылфыгъэу унэу ышагъэр къэзыбгынэн гухэлъ зымылагъэр хыкум приставхэм джырэблагъэ

лыгъэкIэ къырагъэкIыгъ. Бзылфыгъэм иунэ нэмыкI горэм ришагъ, ау бысым хъугъэм ритынэу фэагъэп. ТхъамэфитIу-щым къакоцI унэм къызыфемыкIым судым Юфыр зэхифынэу лъэлIу тхылы ытхыгъагъ.

МэзитIурэ приставхэр бзылфыгъэм ыуж итыгъэх. Унэу ышагъэр къыбгынэнэу судым зырехъухъэм, ащ зигъэбылгыгъ. Мафэрэ илахылыхэм, инэлIуасэхэм адэжъ шылэштыгъ, чэщ клас хъугъэу унэм къеоллэжыштыгъ. Гъунэгъухэр ары Iэпылэгъу къафэхъугъэхэр. Бзылфыгъэр къызырэоллэжыгъэр къызашилэ, приставхэм афытеуагъэх.

Джашыгъуми ащ унэу ышагъэм икIынэу ыуагъэп, бырсыр къылэтыгъ, полицием макъэ ригъэлугъ. Ипхьорэльфэу зыныбжэ имыкыгъэхэр игъусэхэу хэбзэнчъэу унэм рагъэкIэу ары зэрариуагъэр. Полицием приставхэр законом тетэу зэрэекIохэрэр зэхифыгъ, бзылфыгъэм имахулыгъэу къэкIуагъэми пхьорэльфхэр мы унэм зэримыхэр, яЮфи зэрэхэмылгыр къыушыхъатыгъ. Ащ ыужым приставхэм унэгъо псэуалтэхэр къырашыгъэх, бзылфыгъэу зыщэфыгъэм IункIыбзэхэр ратыжыгъэх.

Чыфэхэр мэлым «ыпщыныгъэх»

Кошхъэблэ районим ит къутырэу Игнатевскэм шыпсэурэ хулыфыгъэм шапхъэхэр зэриукъуагъэхэм ыпкъ къыкIыкIэ ГИБДД-м тазырэу къытырилхъагъэхэр ымытыжыгъэхэу суд приставхэр ыдэжъ кIогъагъэх. Судым рихъухъагъэр зэрыт тхылыр зэшхъэгъусэхэм заратым, сыхъатныкIокIэ къапщыныштыгъэу къарауагъ.

Нэужым приставхэм зэрагъэунэфыгъэмкIэ, мэл Iэхьогъоу унагъом илэм къыхахи ягъунэгъум ращагъ, ащ къыкIэ-кIуагъэмкIэ тазырхэр къапщыныгъэх.

ашыгъэхэр поселкэ цыкIу мэхъух, ахэм анэмыкIэу шэплэ чIыплэхэри ялэх.

Зыгъэпсэфыплэ псэупIэхэм адэххэм Юфыгъо зэфэшхъафхэр къафэтэдджыгъэх, ахэр зэшлуахыгъэ ашлонгъу. Апэу а Юфыгъор къэзылэтыгъэхэр ПоселкакIэм дэжъ шылэ зыгъэпсэфыплэм шыпсэухэрэр арых. Сыда ахэр зыгъэгумэкIыхэрэр? Чыплэ псэупIэм шыпсэухэрэр зэхэхъажьхэу зы поселкэ хъунхэр ыкIи къэлэ гъэпсыкIэ зилэ Яблоновскэ псэупIэм хэхъажьхынхэр ары. Газэу ежъхэм яахыщэкIэ къащагъэри, гъогоу ашыгъэхэри газ хызмэтым рапхынхэм, сыкыкычIэшпылэу агъэуцугъэхэри Яблоновскэ къэлэ гъэпсыплэм ибаланс хагъэуцонхэм фэхъазырых.

Район администрацием ипаштэу Шхъэлэхэо Азмэт къырагъэблагъи зыгъэпсэфыплэ унэмэ ащыпсэухэрэр Юфым тегушылагъэх. Район тхъаматэм зэрилгытэрэмкIэ, ПоселкакIэми зыгъэпсэфыплэ унэхэм ащыпсэухэрэми, зызэхэхъажьхэкIэ, фэдэ нэмыкI ялэ-штытэп. ЗэхэщэкIо купэу хадзыгъэр Юфым изэшлохын ыуж ит.

ХЪУШТ Шэбан.

«Адыгэ макъэр» лъэпкъым ынап

Гъэзет клэтхэгъур къэблагъэ зы-хъукIэ, гъэзетеджэхэр клэтхэнхэу «Адыгэ макъэр» къаджэ. Ащ зыпари емыкIу хэлгэп, сыда пIомэ цыфым зыщыкIэтхэн фэе уахыгъэр шыгъушхэ-жъэуи къыхэкIы. ГухэкIми, клэтхэнэу фэмыехэри мымакIэу къытхэтых. Шыпкыэ, непэ экIэри лъапIэ хъугъэ, гъэзетыри ары, ау сыд фэдизэу Юфыр къыными, лъэпкъ гъэзет закIоу тилэм укIэтхэн фаеу сэлтыгъ. Ащ фэдэ гъэ-зет шымылэуи сэ сшхъэкIэ къыс-шлэшлы. Лъэшэу сыгу хэкIы тыбзэкIэ къыдэкIырэ гъэзет закIом емыджэхэрэр бэу зэрэтилэхэр, ахэм гушылэ мы-щыуэхэр къызыралохэрэр. «Сисэнэ-хъаткIэ сишыкIагъэр къыстхыкIыгъэмэ хъугъэ, адыгэ гъэзетыр сыдкIэ си-щыкIагъа, седжэшхурэп ыкIи» зылохэрэр бэ. Ежъхэм къагурымылорэр яслон: лъэпкъ гъэзетым икIоу уасэ фэзымышлэу, зыбзэ зымылгытэжы-рэм илъэпкъ IэкIыб ешлы. Гукъаор къызымытхыкIэу, емыджэу, зыфэдэри зымышлэрэр зэрэтегушылэрэр ары. УиныдэльфыбзэкIэ къыдэкIырэ гъэзе-тыр уиунэ къымыхъэмэ, уиныдэль-фыбзэкIэ къыдэкIыгъэ тхылым уемыджэмэ, убзэ умыгъэлапIэмэ ух-та? Ащ фэдэ унагъом къыхъухъэгъэ сабым адыгабзэр икIоу ышлэшта?

«Адыгэ макъэр» къызыфидэкIырэр, зыфэлажыгъэрэр лъэпкъыр ары. Гъэзе-тым ителплэ нахъ дахэ зэрэхъуштым, ежъ зэрэнахъ гъэшлэгъоныштым жур-налистэу ащ шылажыгъэхэрэр фэбанэх. Уадыгъэ зылохытэжыкIэмэ, хъайнапэ почтэм учIахъэу нэмыкI гъэзэтхэр къиптхыкIэхэу, о убзэкIэ тхыгъэ за-къор къэбгъанэмэ. Гъэзет клэтхэгъум почтэм узычIахъэкIэ, «Адыгэ макъэм» укIэтхэштба, пшыгъушпагъа?» ылоу ащ чIэс бзылфыгъэр къыоупчIэу бэрэ къыхэкIы. Джашыгъум мымакIэуи зэ-хэхы «Адыгэ макъэм» седжэшхурэп, тиунагъо исхэри ащ фэдэх» къыра-ложъэу. Сэ къэзгъэшлагъэм сырихы-лагъэп цыф лъэпкъ иныдэльфыбзэкIэ мыгушылэу, игъэзет, итхылы ямыджэ-шъоу. АужыпкIэм непэ урысэу къыт-хэтхэм ащышхэбэм адыгабзэр зэрагъа-шлэ. Убзэ умышлэмэ утхъамыкI, уины-дэльфыбзэ пIэкIэмылэмэ уадыгэп, дунаим узфытетыжыкIын шылэп, уасэ зыфэшлыжыгъэрэп, зыпарэми укыри-дзэжыгъэрэп, зыми урымыуасэу ушыл. Сыдэу тыунэхъуагъа, тыкIодыпагъа шыу...

Ару шытми, тэ, гъэзетеджэхэр, зым зыр ыгъэсэжъэу тыщэсыкIэ пкIэ илэп. Лъэпкъ гъэзетым икIэтхэнкIэ пэрыохъу Iаджи шыл. ЗэкIэми анахъ шхъалэр цыфэу клэтхэгъэхэм игъом ар зылэ-кIэмыхъэхэрэр зэрахэтхэр ары. Къо-джабэм почтальон зэрамылэмкIэ ащыгъ-хъаусыхэхэу бэрэ зэхэхы, зилэхэри ахэм ялофшлэкIэ ыгъэразэхэрэп. Поч-тальонхэм ялэжыапкIэ зэрэмакIэр ары ащ ушхъагъу шхъалэу илэр. Чылэ пса-ур мафэ къэс къэпкIухъэу, ау сомэ 3500 — 4000 нахыбэ къыуамыты-мэ, сыдэуштыгъэу угу етыгъэу Юф шлэн. Мы Юфыгъом бэрэ тыргъушылэми, хахьорэ шылэп, ары пакIошгъ, илъэс къэс нахъ дэи мэхъух Юфхэр. Тэш фэдэхэмкIи ар дэгъэзыжыгъэу мыхъункIэ енгъугъэ. Тышгъугъы рес-публикэм и Парламентрэ Правитель-ствэмрэ къыхэлэжыгъэнхэу. Ахэм зэшлуахын алтэкIынэу къысшлэшлы. Лъэпкъ гъэзет закIор чIэтынэ зэрэ-мыхъуштыр къагурэлэомэ, Юфыгъо шхъалэу ащ икIэтхэнкIэ пэрыохъу хъурэм идэгъэзыжыкIын апшгъэ раль-хъанэу тятлэу.

ХЪОДЭ Сэфэр.

Хъэлэжыуай.

Юфхэр нахышлэу зэрэхъуштым еусэх

Гъэмэфэ жьоркъ лъэхъанхэм къэлэ-дэххэм къынэу ахъурэр нафэ: мыжъом, чырбышым ахэшлыкыгъэ псэуалтэхэр зэхэгугъэу зэхэтых, урамхэр, урам-жыыхэр асфальткIэ е пшэхъо-мы-жъокIэ жыгъэй зэхэлэкIэ пкIагъэх. Фэбэ дэдэ хъумэ, зэкIэ ахэр къызэхэп-лгыхъэх, жыир онтэгъу мэхъу, гуапэм къыхэкIыкIэ цыфхэр жъаухэм якIух, зыщычылэтыгъэ чIыплэхэм алтэхъух. А зэпстэумэ къахэкIыкIэ Юфшлэгъу ужым е зыгъэпсэфыгъо лъэхъанхэм къэлэдэххэр къалэм къыдэкIых, псыхъо Iушбохэм, мээ цыкIухэм якIух, за-щагъэпсэфы, уахыгъэр ащагъако.

Къэлэдэххэм ащышхэбэм чIыгу Iах-хэр къалахых, къашыхъэх, зэрагъафэх, алэжыых. ХэтэрыкI зэфэшхъафхэр ащашлэх, чыг цыкIухэр, куандэхэр,

къэгъагъэхэр ащагъэтIысых. Гъэмэфэ гъэпсэфыплэ унэхэри арашыхъэх. Хэти ежъ амалэу илэм елытыгъ унэу ашы-хэрэр. Джашт тетэу чIыгу Iахъхэм хэтэ-рыкIхэр къарахых, чыг хатэхэм пхъэш-хъэ-мышхъэхэр къатых. Зыгъэпсэ-фыплэ унэ псэупIэхэм гъогухэр якIух, псыр, электричествэр арашлэлагъ, гъэ-стыныпхъэ шхъуантIэр зилэхэри ахэтых.

ТэхъутэмыкIо районим ичIыплэ зэфэшхъафхэм гъэмэфэ зыгъэпсэфы-плэ унэхэр (дачэхэр) арытых. Ахэр ана-хъэу зыпэблагъэхэр къэлэ гъэпсыкIэ зилэ поселкэхэу Яблоновскэмрэ Инэмрэ, къутырэу Хомуты, поселкэу Перека-тнэр, ПоселкакIэр арых. Гъэмэфэ зы-гъэпсэфыплэхэм унэ дэгъухэр ащашы-гъэх, нэмыкI псэуалтэхэри ащыолтэ-гъух. КIэкIэу къэпIон хъумэ, псэупIэу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм икъралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо органхэу, ахэм къафэlorышIэрэ учреждениехэу ыпкIэ зыхэмылъ юридическэ IэпыIэгъу Адыгэ Республикэм щязыгъэгъотырэ къралыгъо системэм хахъэхэрэр

Адыгэ Республикэм и Законэу 2012-рз илъэсым чъэпыогъум и 30-м аштагъэу N 128-р зытэгъу «ЫпкIэ зыхэмылъ юридическэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ цIыфхэм фитыныгъэу яIэхэр къыдэлъытэгъэным ехъылагъ» зыфиIорэм диштэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**

1. Адыгэ Республикэм икъралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо органхэу, ахэм къафэlorышIэрэ учреждениехэу ыпкIэ зыхэмылъ юридическэ IэпыIэгъу Адыгэ Республикэм щязыгъэгъотырэ къралыгъо системэм хахъэхэрэр мыщ голь гуадзэм диштэу ухъыгъэнэу.

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
шэклогъум и 15, 2012-рз илъэс
N 240

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2012-рз илъэсым шэклогъум и 15-м ышIыгъэ унашъоу N 240-р зытетым игуадз

Адыгэ Республикэм икъралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо органхэу, ахэм къафэlorышIэрэ учреждениехэу ыпкIэ зыхэмылъ юридическэ IэпыIэгъу Адыгэ Республикэм щязыгъэгъотырэ къралыгъо системэм хахъэхэрэр

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министертв:

1) Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъралыгъо бюджет учреждениеу «Хъыкум-медицинэ экспертизэмкIэ Адыгэ республикэ бюрор»;

2) Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ икъралыгъо учреждениеу «КIэлэцIыкIу ибэхэм апае Адыгэ республикэ унэр».

2. Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министертв.

3. Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министертв:

1) психолог-педагогикэ, медикэ-социальнэ IэпыIэгъу зищыкIэгъэ кIэлэцIыкIухэм апае Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ икъралыгъо бюджет учреждениеу «диагностикэмрэ консультированиемрэкIэ Гупчэр»;

2) Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ икъралыгъо учреждениеу «Зэхэуытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкIэ Адыгэ республикэ коррекционнэ еджэпIэ-интернатэу а I-рз, я II-рз, я III-рз, я IV-рз купхэм ахъэрэр»;

3) гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ къралыгъо учреждениеу «Сабый ибэхэмрэ ны-тыхэр зышъхъарымытыж кIэлэцIыкIухэмрэ зыщайгырэ Адыгэ республикэ еджэпIэ-интернатэу»;

4) Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмкIэ икъралыгъо учреждениеу «Зэхэуытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкIэ Адыгэ республикэ коррекционнэ еджэпIэ-интернатэу я VIII-рз купым хахъэрэр».

4. Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министертв.

5. Адыгэ Республикэм псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, унэ-коммунальнэ, гъогу хъызмэтымкIэ и Министертв.

6. Адыгэ Республикэм IoфшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министертв:

1) Адыгэ Республикэм икъралыгъо учреждениеу «Зыныбжэ имыкъугъэхэм апае Мыекъопэ социальнэ-реабилитационнэ гупчэр»;

2) Адыгэ Республикэм икъралыгъо учреждениеу «КIэлэцIыкIухэмрэ Iэтахъохэмрэ атегъэпсыхъэгъэ республикэ социальнэ шъхъэгъэзылIэу «Джэныкыу»;

3) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ гупчэу къалэу Мыекъуапэ дэтыр»;

4) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреж-

дениеу «Мыекъопэ районымкIэ цIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ гупчэр»;

5) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ Джэджэ гупчэр»;

6) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ Кошхъэблэ гупчэр»;

7) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ Красногвардейскэ гупчэр»;

8) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Шэуджэн районымкIэ цIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ гупчэр»;

9) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ ТэхутэмькIэ гупчэр»;

10) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «ЦIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ Теуцожэ гупчэр»;

11) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «АдыгэкъалэкIэ цIыфхэм ясоциальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ гупчэр»;

12) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Зыныбжэ хэклотагъэхэмрэ сэкътныгъэ зилэхэмрэ зыщайгырэ республикэ унэ-интернатэу»;

13) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопэ психоневрологическэ унэ-интернатэу»;

14) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Къралыгъо, муниципальнэ фэIo-фашIэхэр зыгъэгъотырэ, лъэныкъуабэмэ афэгъэгъэгъэ гупчэр»;

15) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Зыныбжэ хэклотагъэхэмрэ сэкътныгъэ зилэхэмрэ зыщайгырэ Джэджэ унэ-интернатэу»;

16) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ психоневрологическэ унэ-интернатэу»;

17) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Унагъомрэ сабийхэмрэ социальнэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ Красногвардейскэ чIыпIэ гупчэу «Доверие»;

18) Адыгэ Республикэм икъралыгъо бюджет учреждениеу «Республикэ IэзэпIэ-реабилитационнэ гупчэу «Шапсыгъ»;

19) Адыгэ Республикэм иавтоном учреждениеу «Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ кIэлэцIыкIухэмрэ Iэтахъохэмрэ зыщайгъэгъэгъэ гупчэу «Звездный».

7. Адыгэ Республикэм экономикэ хэхъоныгъэмрэ сатыумрэкIэ и Министертв.

8. Адыгэ Республикэм архитектурэмрэ кълэгъэпсынымрэкIэ и Комитет.

9. Адыгэ Республикэм и Комитетэу чIыпIэ зыгъэ-лорышIэжынымкIэ органхэм зэдэлэжъэныгъэ адызир.

10. Адыгэ Республикэм ныбжьыкIэхэм яIoфхэмкIэ и Комитет.

11. Адыгэ Республикэм лъэпкъ IoфхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кълэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет.

12. Адыгэ Республикэм мылкъум епхыгъэ зэфыштыкIэхэмкIэ и Комитет.

13. Адыгэ Республикэм туризмэмкIэ ыкIи курортхэмкIэ и Комитет.

14. Адыгэ Республикэм физическэ культурэмрэ спортхэмрэкIэ и Комитет.

15. Адыгэ Республикэм ветеринариемкIэ и Гъэ-лорышIанI.

16. Унэхэр, псэуалъэхэр зэрашIыхэрэм ыкIи унэ фондир зэрагъэфедэрэм гъунэ алызыфыр къралыгъо инспекциехэмкIэ Адыгэ Республикэм и Гъэ-лорышIанI.

17. ЦIыфхэм IoфшIанIэхэр къафэзыгъотырэ къралыгъо къулыкъумкIэ Адыгэ Республикэм и Гъэ-лорышIанI.

18. Адыгэ Республикэм архив IoфхэмкIэ и Гъэ-лорышIанI.

19. Адыгэ Республикэм и Гъэ-лорышIанIэу цIыфхэм яунэгъо Ioфхэм язытет фэгъэхъыгъэ актхэр зэхэзыгъэу-цорэр.

20. Адыгэ Республикэм мэххэмкIэ и Гъэ-лорышIанI.

21. Адыгэ Республикэм тыкъэзыуцухэрэ дунаим икъралыгъо, чIыопс къэклэуапIэхэмкIэ ыкIи ошIэ-дэмышIагъэ зыхэлъ IoфхэмкIэ и Гъэ-лорышIанI.

22. Адыгэ Республикэм культурнэ кIэнхэм якъэухъумэнкIэ ыкIи ягъэфедэнкIэ и Гъэ-лорышIанI.

23. Адыгэ Республикэм псэушъхъэхэмрэ псы байныгъэхэмрэ якъэухъумэнкIэ ыкIи ягъэфедэнкIэ и Гъэ-лорышIанI.

24. Адыгэ Республикэм уасэхэмрэ тарифхэмрэ ягъэнэфэнкIэ и Гъэ-лорышIанI.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Къызыхъухэрэм щегъэжъагъэу аныбжэ илъэсипл охъуфэ нэс сабий ибэхэм, ны-тыхэр зышъхъарымытыж кIэлэцIыкIухэм (гъэсэныгъэмкIэ федеральнэ учреждениехэм ащеджэхэрэм анэмыкIэхэм) ящыкIэгъэ гъомылапхъэхэр, щыгъынхэр, лъэкъопыльхъэхэр ыкIи нэмыкIхэр ягъэгъотыгъэнымкIэ шапхъэу цыIэхэм яхъылагъ

1999-рз илъэсым чъэпыогъум и 6-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 184-р зытэгъу «Урысые Федерациеу ишъолъырхэм якъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо органхэр ыкIи ихэбзэихъухъэ (лIыкIо) органхэр зэрэзэхашэрэм ехъылагъ» зыфиIорэм ия 26.3-рз статя диштэу, сабий ибэхэм, ны-тыхэр зышъхъарымытыж сабийхэу кIэлэцIыкIу унэхэм ащайгъэхэм ящыкIэгъэ гъомылапхъэхэр, щыгъынхэр, лъэкъопыльхъэхэр ыкIи нэмыкIхэр ягъэгъотыгъэным пэе Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет **унашъо ешIы:**

1. Ухэсыгъэнхэу:

1) къызыхъухэрэм щегъэжъагъэу аныбжэ илъэсипл охъуфэ нэс сабий ибэхэм, ны-тыхэр зышъхъарымытыж кIэлэцIыкIухэм (гъэсэныгъэмкIэ федеральнэ учреждениехэм ащеджэхэрэм анэмыкIэхэм) ящыкIэгъэ гъомылапхъэхэмкIэ шапхъэхэр гуадзэу N 1-м диштэу ухэсыгъэнхэу;

2) къызыхъухэрэм щегъэжъагъэу аныбжэ илъэсипл охъуфэ нэс сабий ибэхэм, ны-тыхэр зышъ-

хъарымытыж кIэлэцIыкIухэм (гъэсэныгъэмкIэ федеральнэ учреждениехэм ащеджэхэрэм анэмыкIэхэм) ящыкIэгъэ щыгъынхэмкIэ, лъэкъопыльхъэхэмкIэ ыкIи джэгуалъэхэмкIэ шапхъэхэр гуадзэу N 2-м диштэу ухэсыгъэнхэу.

2. КIэлэцIыкIу унэхэм, еджэпIэ-интернатхэм ачIэхэм, джащ фэдэу кIэлэцIыкIу ибэхэу ыкIи ны-тыхэр зышъхъарымытыж кIэлэцIыкIухэу профессиональнэ гъэсэныгъэ языгъэгъотырэ учреждениехэм ащеджэхэрэм ашхын фаемкIэ шапхъэхэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2005-рз илъэсым Ioныгъом и 12-м ышIыгъэ унашъоу N 152-р зытэгъу «Сабый ибэхэр ыкIи ны-тыхэр зышъхъарымытыж кIэлэцIыкIухэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ шIэгъэн фаехэм яхъылагъ» зыфиIорэмкIэ аухэсыгъэхэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2005, N 9, 11) зэхъокIыныгъэ афэ-шIыгъэнхэу, графау «Зы нэбгырэм къытефэрэр» зыфиIорэм хэт гушыIэхэу «ильэси 3-м щегъэжъагъэу илъэси 7-м нэс» зыфиIохэрэр гушыIэхэу «ильэси

4-м щегъэжъагъэу илъэси 7-м нэс» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэу.

3. Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рз илъэсым бэдзэогъум и 1-м ышIыгъэ унашъоу N 124-р зытэгъу «Къызыхъухэрэм щегъэжъагъэу аныбжэ илъэсипл охъуфэ нэс сабий ибэхэм, ны-тыхэр зышъхъарымытыж кIэлэцIыкIухэм (гъэсэныгъэмкIэ федеральнэ учреждениехэм ащеджэхэрэм анэмыкIэхэм) ящыкIэгъэ гъомылапхъэхэр, щыгъынхэр, лъэкъопыльхъэхэр ыкIи нэмыкIхэр ягъэгъотыгъэнымкIэ шапхъэу цыIэхэм яхъылагъ» зыфиIорэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугъоягъэхэр, 2011, N 7) кIуачIэ имыIэжъэу лъытэгъэнхэу.

4. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу
КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ,
шэклогъум и 19, 2012-рз илъэс
N 244

ИСКУССТВЭМРЭ КІЛЭГЪАДЖЭХЭМРЭ

Хэта анахь дэгъур?

«ИскусствэхэмкІэ кІлэцІыкІу еджапІэхэм якІлэегъаджэ анахь дэгъу» зыфилорэ рес-публикэ зэнэкъокъур тыгъэгъазэм и 4 — 6-м Мыекъуапэ щэкІо. Адыгэ къэралыгъо университе-тым ипрофессорэу, Уры-сыем искусствэхэмкІэ изаслуженнэ Іофы-шІэшхоу, композиторэу КІыкІ Хьисэ жюрим итхьамат. АР-м культ-урэмкІэ иминистрэ иапэр-рэ гуадзэу Нафиса Ва-сильевам тхьамэтагъор ащ дызэрехьэ.

хъуцІэхэр къащыдахыгъэх, му-зыкальнэ искусствэм зегъэ-ушъомбгъугъэным ялахышІу хашІыхьэ.

Сэнэхьатэу къыхахыгъэм ишъэфхэр, егъэджэныр зэрэзха-щэрэр, яІэпІэсэныгъэ зэнэкъо-къум кІлэегъаджэхэм къыща-гъэлыгъэщт.

ИскусствэхэмкІэ Адыгэ рес-публикэ кІлэцІыкІу еджапІэхэм якІлэегъаджэхэу Абредж Гошэ-фыжь, Людмила Аношина, Ольга Рубановар, Хьатитэ Амин, ХьакІэгъогъу Саньет, нэмыкІхэ-ри зэнэкъокъумэ ахэлажъэх. Зэ-нэкъокъур искусствэхэмкІэ кол-леджым, республикэ кІлэцІы-кІу еджапІэм ащэкІох.

Сурэтым итыр: **зэнэкъокъум хэлэжъэрэ кІлэегъаджэу Аб-редж Гошэфыжь.**

КЪЭБАР ГУШІУАГЪУ

Тисурэттеххэр апэрэх

Художественнэ сурэтхэм я Ду-нэе къэгъэлыгъон Сербием икы-лэу Белград щыкІуагъ. Хэгъэгъу 51-мэ ясурэттеххэр зэнэкъокъум хэлэжъагъэх. Адыгэ Республикэм апэрэ чІыпІэр къызэрэфагъэ-шъошагъэм тигъэгъушІуагъ.

ЗэхэщакІомэ ІофшІэгъэ 500 фэ-диз къыхахыгъ. А пчъагъэм шы-щэу Адыгеим исурэттехи 10-мэ яІофшІэгъэ 37-рэ жюрим къыхи-гъэщыгъ. Адыгэ Республикэм исурэттехмэ апэрэ чІыпІэр къа-зэрафагъэшъошагъэм фэшІ ти-гъэзетеджэмэ ацІэкІэ тафэгъушІо. Адыгеим исурэттеххэм яклуб ипашэу Аркадий Кинос зэрилъы-тэрэмкІэ, къэгъэлыгъоным Іоф-шІэгъэ дэгъубэ къырахышІэгъагъ.

Сурэттеххэр зэрагъасэхэрэм, ныбжьыкІэхэр шІэжъ яІэу плъ-гъэнхэм зэрэпылхэм, нэмыкІхэм афэгъэхыгъэу Аркадий Кинос къытфилотагъэхэр тигъэзет къы-щыхэтыуыттых.

БЫСЛЪЫМЭН ДИНЫМРЭ УАХЪТЭМРЭ

Дэгъоу зэхапщэмэ, укІэгъушІужьын

Адыгеимрэ Пшызэ шъолъыррэ ащыпсэурэ быслъы-мэнхэм я ДиндэлэжъапІэ исоветэу джырэблагъэ зэфэ-сым кІэу щыхадзыгъэм апэрэ зэхахьэр илагъ. Зэхэщэн Іофыгъохэу ащ къыщалэтыгъэхэм гъэцэкІэкІо купыр, нэмыкІхэри щыхадзыгъэх.

АР-м лъэпкэ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэп-къэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэ-хэмкІэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхьо Аскэр, нэмыкІхэри.

Саид Мухаджиевым къыІэ-тыгъэ Іофыгъом уигъэгумэкІы-нэуи щыт. Адыгеим быслъымэн диныр щызылэжъыхэрэр зэха-хьэхэу, пэщэ хэхыгъэ яІэу уна-шъохэр зэдаштэхэу, диным зыра-гъэужьыжъэу заулагъэр аужырэ илъэс 20-р ары. С. Мухаджие-вым игупшысэ къызэрэщыхи-гъэщыгъэу, быслъымэнхэм я ДиндэлэжъапІэ исовет хадзы-гъэхэр ныбжьыкІэх. ЛІэужхэм яопыт нахьышІоу гъэфедэгъэ-ным фэшІ илъэсыбэ хъугъэу ди-ным фэлэжъагъэхэр советым хагъахьэхэмэ нахьышІоу ылъы-

тагъ. Опыт зилэмэ ащыщэу зэха-хьэм хэлэжъагъэр Б. Шъхьэла-хьор ары.

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» нахьыжъхэм ясовет щызэхашагъэу лъэпкы-мкІи республикэмкІи мэхьэнэ ин зилэ Іофыгъохэр зэІукІэхэм къа-щалэтых, ищыкІагъэу алыгъэмэ, Правительствэмрэ Парламен-тымрэ якъулыкъушІэхэр Адыгэ Хасэм къырагъэблагъэх, ти Лы-шъхьэу ТхьакІушынэ Аслъан Іо-кІэх. Быслъымэн диныр зылэжъ-хэрэм ащ фэдэ амалхэр агъэфед-дэхэ зэрэшІоигъор Шъхьэлэхьо Аскэр къыІуагъ.

Зэхахьэм нэмыкІ Іофыгъохэри къыщалэтыгъэх.

Сурэтым итхэр: **гъэцэкІэкІо купым хадзыгъэхэр.**

ФУТБОЛ. КІМЭФЭ ЗЭНЭКЪОКЪУР

ЦэрыІоу хэлажъэрэр бэ

Мыекъуапэ футболымкІэ икІы-мэфэ зэнэкъокъу хэлэжъэрэ коман-дэхэу апшъэрэ купым хэтхэм ятІонэрэ ешІэгъухэр ялагъэх. Чы-пІэу зыдэщытхэр зэтэгъапшэх.

1. «Щагъдый» — 6
2. МГТУ — 6
3. «Радуга» — 3
4. «Мыекъуапэ» — 3
5. «Урожай» — 3
6. «Чыгушъхь» — 3
7. «Ошъутен» — 0
8. «Мыекъуапэ-Инвест» — 0
9. «Улап» — 0.

Пчъагъэр зэфэдэу зы ешІэгъу нэмыІэми зэрамыухыгъэр тшІо-

гъэшІэгъон. Сыбыр, Астрахань, Краснодар, Курскэ, Белгород, нэмыкІхэм къарыкІыгъэ футбо-листхэр зэІукІэгъумэ ахэлажъэх. Зэнэкъокъум исудья шъхьалэу М. Пэнэшъум къызэрэтиІуа-гъэу, Урысыем ишъолъыр зэфэ-шъхьафхэм джыри футболист-хэр къарыкІыттых.

Ермэлхьаблэ икомандэу «Тор-педэм» анахь дэгъоу шешІэрэмэ ащыщэу Сергей Веркашанскэм къэлапчъэм Іэгуаор бэрэ дедзэ. Джырэ уахътэ ар «Радугэм» хэт, иухъазырыныгъэкІэ къахэщы.

Ящэнэрэ ешІэгъухэр

«Мыекъуапэ» —
«Мыекъуапэ-Инвест»
«Щагъдый» —
«Радуга»
МГТУ — «Уро-
жай»
«Улап» — «Ошъу-
тен».

ЕшІэгъухэр тыгъэ-гъазэм и 9-м стадио-нэу «Юностым» щы-кІоштых. Апэрэ зэІу-кІэгъур сыхьатыр 11-м аублэщт.

Сергей Веркашанскэр ухъумақом ІэкІэкІы.

НэкІубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТІЛЪ Нурбый.

Зэхэщыцагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкэ
ІофхэмкІэ, ІэкІыб
къэралхэм
ащыпсэурэ
тилъэпкъэгъухэм
адырІэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи къэбар
жъугъэм
иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭЩІЛЭКЪО
Саид

Редактор
шъхьалэм
игуадзэр —
пшъэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретарыр
ХЪУРМЭ
Хъусен

Редакциер
зидэщыІэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъ зы-
хьырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын ІофхэмкІэ,
телерадиокъэтын-
хэмкІэ ыкІи зэІы-
ІэсыкІэ амалхэмкІэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чІыпІэ гъэлары-
шІапІ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПІ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4036
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3550

Хэутыным
узщыкІэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00